

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**PROVĚŘOVÁNÍ PŘEČINU ZANEDBÁNÍ
POVINNÉ VÝŽIVY**

Autor práce: Milan Sýkora, DiS.

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Bc. Radek Marcín

Katedra: Právních oborů a bezpečnostních studií

2013

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce panu Mgr. Bc. Radkovi Marcínovi za výbornou spolupráci, cenné rady, podněty, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

SÝKORA, M. *Prověřování přečinu zanedbání povinné výživy : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2013. 55 s. Vedoucí bakalářské práce : Mgr. Bc. Radek Marcín.

Klíčová slova: zanedbání povinné výživy, prověřování, policejní orgán, povinný, oprávněný.

Práce se zabývá problematikou spojenou s prověřováním přečinu zanedbání povinné výživy. Popisuje vznik vyživovacích povinností, jeho druhy, právní úpravu uvedenou v zákoně o rodině, v zákoně o registrovaném partnerství a možný trestní postih podle trestního zákoníku. V provedeném průzkumu porovnává četnost prověřovaných přečinů v Karlovarském kraji. V případové studii analyzuje konkrétní případ z praxe, ve kterém popisuje postup policejního orgánu při prověřování přečinu zanedbání povinné výživy od přijetí podnětu k prověřování, až do jeho ukončení. Obsahuje právní rozbor jednotlivých fází prověřování, navrhuje správný postup a ukazuje na nejčastější chyby, kterých se policisté během prověřování dopouštějí.

ABSTRACT

SÝKORA, M. *A screening of misdemeanor nonfeasance of obligatory alimentation: Bachelor thesis.* České Budějovice : The College of and Regional Studies, 2013. 55 p. Supervisor : Mgr. Bc. Radek Marcín.

Key Words: Neglect of obligatory sustenance, screening, police authority, liable, eligible.

The work deals with issue connected with a screening of a misdemeanor „neglect of obligatory sustenance“. It describes an origin of sustenance obligation, its kinds and legislation in a family law, in a registered partnership law and a possible criminal sanction by criminal code. This work compares a quantity of audited misdemeanors in Region of Karlovy Vary in exploration. In the case study it analyzes a specific case from practice in which describes a process of a police authority in reviewing of a misdemeanor „neglect of obligatory sustenance“ from taking of the impulse to its finish. It contents a legal analysis of individual phases of the screening, suggests a right process and shows the most common mistakes in work of policemen.

OBSAH

ÚVOD	7
1 CÍLE A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	9
2 PRÁVNÍ ÚPRAVA	11
2.1 Právní úprava stanovená v zákoně o rodině	11
2.2 Právní úprava stanovená v zákoně o registrovaném partnerství	13
2.3 Právní úprava trestného činu zanedbání povinné výživy stanovená v trestním zákoníku	14
2.4 Rozbor přečinu zanedbání povinné výživy	18
3 PRŮZKUM ČETNOSTI PROVĚŘOVANÝCH ČINŮ V KARLOVARSKÉM KRAJI	20
4 PŘÍPADOVÁ STUDIE	23
4.1 Postup policejního orgánu při přijímání trestního oznámení	23
4.1.1 Výslech oznamovatelky	23
4.2 Prověření oznámení	26
4.2.1 Výslech podezřelé	27
4.2.2 Opatření podkladů a důkazů.....	30
4.3 Rozhodnutí ve věci policejním orgánem.....	39
4.4 Skutečnosti komplikující prověření.....	44
5 ÚVAHY DE LEGE FERENDA	47
ZÁVĚR	50
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	52
PŘÍLOHY	55

Úvod

V současné době stále častěji dochází k případům, v nichž někteří občané neplní svou zákonem stanovenou vyživovací povinnost vůči oprávněným osobám. Tato negativní skutečnost může souviset s jejich špatnou morální odpovědností, ale i s nezaměstnaností, rostoucí ekonomickou krizí v České republice, se snižováním sociálních dávek, zvyšujícími se cenami zboží a růstem daně z přidané hodnoty. Při těchto jevech dochází ke snižování finančního rozpočtu a životní úrovně povinných osob, které nejsou schopné své závazky hradit. V mnohých případech se však jedná i o laxnost a neochotu na výživu přispívat, naschvály, nebo neochotu najít si stále vhodné zaměstnání, pracovat a zajistit si tak finanční prostředky na hrazení výživného. V těchto souvislostech se ve větší míře projevují důsledky neplnění vyživovacích povinností povinných osob vůči oprávněným osobám.

Oprávněné osoby se ve většině případů nejsou schopny samy žít, dostávají se do finanční tísně, kterou jsou nuceny řešit různými způsoby. Samy jsou nuceny žádat o dávky státní sociální podpory a dávky pomoci v hmotné nouzi, obrací se žádostmi o finanční pomoc na své blízké, zanechávají studia a podobně. Rovněž se obrací na soudy a exekutory se žádostí o vymáhání pohledávky v exekučním řízení. Toto řízení však často bývá zdoluhavé a neúspěšné zejména v případech, kdy povinný nevlastní žádný majetek.

Oprávněným osobám pak nezbyvá než podat trestní oznámení na Policii České republiky nebo na okresním státním zastupitelství. Policie České republiky, státní zastupitelství a soudy se musejí vyrovnat s rostoucími počty prověřovaných případů a trestních spisů, které musí kvalitně prověřit, zpracovat a ve stanovených lhůtách ve věci rozhodnout. K prověřování tohoto přečinu je ze strany policistů nutná dokonalá znalost souvisejících právních předpisů a postupu při trestním řízení. Vzhledem k neustálým novelám zákonů musí tyto změny sledovat, studovat je a podle nich postupovat. V praxi při prověřování přečinů dochází k chybám, kterých se dopouští zejména mladí a nezkušení policisté. Následkem toho bývá rušení rozhodnutí policejního orgánu dozorujícím státním zástupcem, nutnost provádění oprav ve spisovém materiálu a opětovné prověřování. Tím dochází k neúměrnému prodlužování trestního řízení, které má negativní vliv i na zúčastněné osoby. Na tyto chyby je nutné poukázat a navrhnout taková opatření, která by zabránila jejich dalšímu opakování.

Odborná veřejnost se neustále zabývá diskusemi o možných změnách ve způsobu vymáhání výživného, aby byly chráněny především oprávněné zájmy dítěte, jeho nároky související s právem na výživu, bydlení a vzdělání. Současná opatření však nejsou zcela účinná.

1 Cíle a metodika bakalářské práce

Bakalářská práce na téma **Prověřování přečinu zanedbání povinné výživy** pojednává o postupu policejního orgánu při prověřování přečinu zanedbání povinné výživy dle § 196 zák. č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku.

Hlavním cílem bakalářské práce je metodou analýzy rozebrat a popsat postup policejního orgánu při prověřování přečinu zanedbání povinné výživy dle § 196 zák. č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, přitom definovat chyby, kterých se policisté při prověřování tohoto přečinu dopouštějí. Dalším cílem je specifikovat složitosti vznikající při prověřování a navrhnout správný postup, který by mohl sloužit jako návod pro policisty zabývající se touto problematikou.

V první, teoretické části bakalářské práce jsou vymezeny základní pojmy, které jsou v práci užity, vysvětleny druhy vyživovacích povinností a vznik vyživovací povinnosti ze zákona o rodině a ze zákona o registrovaném partnerství. Dále je uvedeno znění trestného činu zanedbání povinné výživy dle § 213 trestního zákona, účinného do 31. 12. 2009, s ustanovením o účinné lítosti dle § 214 trestního zákona, účinného do 31. 12. 2009, znění přečinu zanedbání povinné výživy dle § 196 trestního zákoníku, účinného od 1. 1. 2010, s ustanovením o účinné lítosti dle § 197 trestního zákoníku, účinného od 1. 1. 2010, a následně metodou komparace porovnány a popsány změny, které mají zásadní vliv na prověřování přečinu.

V další části je provedeno šetření v Karlovarském kraji, které zkoumá a porovnává zatíženost policejního orgánu při prověřování trestného činu zanedbání povinné výživy u jednotlivých územních odborů Policie České republiky v období let 2007 – 2011. K průzkumu je využit informační systém Policie České republiky – Evidence trestního řízení. Průzkum dále metodou řízeného rozhovoru zjišťuje, zda jsou v praxi projednávány i jiné druhy případů zanedbání povinné výživy v jiném vyživovacím vztahu, než je vyživovací vztah rodičů vůči dětem.

V praktické části, v případové studii, je provedena analýza skutečného komplikovaného případu zanedbání povinné výživy, na jehož prověřování se autor této práce podílel. Případová studie je členěna do pododstavců podle jednotlivých fází prověřování. V každé fázi je podrobně popsán postup jednotlivých úkonů provedených policejním orgánem v tomto konkrétním případě. Je zde upozorněno na nedostatky,

kterých se policisté v provedeném prověřování dopouštějí a které mají závažné procesní důsledky. Následně je zobrazen správný postup, který lze využít jako návod, podle něhož mohou policisté postupovat při prověřování všech případů trestného činu zanedbání povinné výživy.

V poslední kapitole jsou popsány úvahy autora de lege ferenda, tedy úvahy o změnách právní úpravy do budoucna, kterými je nutné se stále zabývat. Změnami a úpravami musí být reagováno nejen na nově vznikající skutečnosti, ale i na možné chyby v současné právní úpravě, které se mohou projevit při aplikaci právních norem v praxi.

2 Právní úprava

K prověřování trestného činu zanedbání povinné výživy je nutná znalost právních předpisů souvisejících se vznikem vyživovací povinnosti, jejím průběhem a ukončením. Bez této znalosti nelze kvalitně přečín zanedbání povinné výživy prověřovat. Základními právními normami, ve kterých je upraven vznik, průběh a zánik vyživovací povinnosti jsou zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění novel (dále jen zákon o rodině) a zákon č. 115/2006 Sb. o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění novel (dále jen zákon o registrovaném partnerství). Následkem za neplnění vyživovací povinnosti může být trestní postih za spáchání trestného činu zanedbání povinné výživy dle § 196 zákona č. 40 ze dne 8. ledna 2009 trestního zákoníku, ve znění novel (dále jen trestní zákoník).

Samotný pojem vyživovací povinnost není v zákoně o rodině, ani v zákoně o registrovaném partnerství definována, takže jej musíme dovodit z dalších zákonných ustanovení, zejména z obecných ustanovení. Rozumí se jím jak zajišťování výživy mezi jednotlivými subjekty rodinně-právních vztahů, tak i zajišťování jejich hmotných a kulturních potřeb. Nejedná se jen o poskytování peněz, ale i o materiální zajištění dítěte – zajištění stravy, bydlení, oblečení, vzdělání, kulturních a sportovních aktivit atd..¹

2.1 Právní úprava stanovená v zákoně o rodině

V zákoně o rodině jsou stanoveny jednotlivé druhy vyživovacích povinností v názvech první až páté hlavy části třetí tohoto zákona v § 85 až § 95. Vyživovací povinnost vzniká přímo z tohoto zákona, pokud jsou splněny pro její vznik stanovené podmínky. Rozsah vyživovací povinnosti se liší u jednotlivých druhů. V hlavě šesté tohoto zákona, společná ustanovení, v § 96 až 103, jsou upraveny podmínky, za kterých soud rozhoduje o stanovení výživného.²

¹ KOVÁŘOVÁ, D. *Rodina a výživné*. Praha, 2011, s. 26.

² ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 94 ze dne 4. prosince 1963 o rodině. In *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. 1963, částka 53, s. 317-348. Dostupné také z WWW:<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=94/1963&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>. ISSN 1211-1244.

Platná právní úprava rozlišuje tyto druhy vyživovacích povinností:³

1. vzájemná vyživovací povinnost rodičů a dětí – hlava první
2. vyživovací povinnost mezi ostatními příbuznými – hlava druhá
3. vyživovací povinnost mezi manžely – hlava třetí
4. vyživovací povinnost mezi rozvedenými manžely – hlava čtvrtá
5. příspěvek na výživu a úhradu některých nákladů neprovdané matky – hlava pátá.

Vyživovací povinnost podle zákona o rodině tedy není stanovena pouze jako povinnost rodičů k dětem, ale i dětí k rodičům a i mezi ostatními příbuznými – předky a potomky. Vyživovací povinnost rodičů k nezletilým dětem je však nejzákladnější a nejčastější.⁴

„Z hlediska rozsahu vyživovací povinnosti rodiče k dítěti zdůrazňuje nyní zákon o rodině výslovně právo dítěte podílet se na životní úrovni svých rodičů (srov. § 85 odst. 2 větu druhou zákona o rodině).“⁵

„Vyživovací povinnost rodiči vzniká v okamžiku narození dítěte. Výživné stanovuje soud v případě, že rodič neplní svou vyživovací povinnost. Na výživném se mohou i rodiče dohodnout (mimosoudně) a to např. za situace, kdy nejsou ve sňatku, a o dítě pečují jen jeden rodič. Vyživovací povinnost není povinnost, kterou by založilo soudní rozhodnutí – soud pouze přikáže jednomu z rodičů plnit povinnost, která mu vznikla narozením dítěte, a stanoví minimální výši, v jaké má být tato povinnost plněna – výši výživného.“⁶

Vyživovací povinnost rodičů k dítěti není omezena věkem dítěte. Trvá do doby, než je schopno samo se živit. Potomek, ať již zletilý či nezletilý, je schopen se sám živit až po ukončení přípravy na své povolání tak, aby mohl začít pracovat. Zpravidla tak

³ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 94 ze dne 4. prosince 1963 o rodině. In *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. 1963, částka 53, s. 317-348. Dostupné také z WWW:<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=94/1963&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>. ISSN 1211-1244.

⁴ CHODĚRA, O. *Partnerství, manželství a paragrafy*. Praha, 2002, s. 85.

⁵ HRUŠÁKOVÁ, M. *Rodinné právo v aplikační praxi: rozvod, děti výživné*. Praha, 2000, s. 33.

⁶ *Bezplatná právní poradna* [online]. 2009 [cit. 2012-10-27]. Dostupné z WWW:<<http://www.bezplatnapravnioporadna.cz/online-zdarma/component/content/article/703-nejcastejsi-otazky-o-vyživnem-alimentech.html>>.

zaniká ukončením nebo přerušením jeho studia, kdy již nebude dále pokračovat ve vyšším stupni studia.⁷

Další druhy vyživovací povinnosti dále zanikají:⁸

- ⇒ vznikem nového manželství,
- ⇒ smrtí oprávněného nebo povinného,
- ⇒ mezi manžely jejich rozvodem,
- ⇒ pro rozvedeného manžela poskytnutím jednorázové částky při uzavření písemné smlouvy na výživné nebo uplynutím 3 let od rozvodu,
- ⇒ změnou poměrů osobních poměrů povinného, pokud v odůvodněných případech není schopen výživné platit.

Právo na výživné se nepromlčuje. Soud jej však může přiznat pouze ode dne zahájení řízení o výživném, v případě řízení o určení výživného nezletilým dětem tři roky zpětně.⁹

2.2 Právní úprava stanovená v zákoně o registrovaném partnerství

Dnem účinnosti zákona o registrovaném partnerství vznikla nová vyživovací povinnost mezi partnery, která je upravena v hlavě čtvrté, v § 10 až § 12 tohoto zákona.¹⁰

Vzájemná vyživovací povinnost mezi partnery vzniká dnem uzavření partnerství podle tohoto zákona. Dle § 10 tohoto zákona mají partneři vzájemnou vyživovací povinnost. Neplní-li jeden z partnerů tuto povinnost, určí soud na návrh některého z nich její rozsah, přičemž přihlédne k péči o společnou domácnost. Rozsah vyživovací povinnosti se stanoví tak, aby hmotná a kulturní úroveň obou partnerů byla zásadně stejná. Vyživovací povinnost mezi partnery předchází vyživovací povinnosti dětí.¹¹

⁷ CHODĚRA, O. *Partnerství, manželství a paragrafy*. Praha, 2002, s. 81.

⁸ KOVÁŘOVÁ, D. *Rodina a výživné*. Praha, 2011, s. 56-58.

⁹ CHODĚRA, O. *Partnerství, manželství a paragrafy*. Praha, 2002, s. 93.

¹⁰ ČESKO. Zákon č. 115 ze dne 26. ledna 2006 o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2006, částka 38, s. 1363-1364. Dostupné také z WWW:<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=115/2006&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>. ISSN 1211-1244.

¹¹ ČESKO. Zákon č. 115 ze dne 26. ledna 2006 o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2006, částka 38, s. 1363-1364. Dostupné také

Zákon o registrovaném partnerství dále upravuje v § 11 vyživovací povinnost po zrušení partnerského soužití a § 12 společné ustanovení pro určení a splatnost výživného mezi partnery nebo bývalými partnery.¹²

2.3 Právní úprava trestného činu zanedbání povinné výživy stanovená v trestním zákoníku

V trestním zákoně č. 140/1961 Sb., ve znění novel (dále jen trestní zákon), s účinností od 1. 1. 1962 do 31. 12. 2009, byl stanoven trestný čin zanedbání povinné výživy v § 213 a ustanovení o účinné lítosti v § 214.

„§ 213

Zanedbání povinné výživy

(1) Kdo neplní, byť i z nedbalosti, svou zákonnou povinnost vyživovat nebo zaopatřovat jiného, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

(2) Kdo se úmyslně vyhýbá plnění své zákonné povinnosti vyživovat nebo zaopatřovat jiného, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, vydá-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 oprávněnou osobu nebezpečí nouze.“¹³

„§ 214

Zvláštní ustanovení o účinné lítosti

Trestnost zanedbání povinné výživy (§ 213) zaniká, jestliže trestný čin neměl trvale nepříznivých následků a pachatel svou povinnost dodatečně splnil dříve, než soud

z WWW:<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=115/2006&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>. ISSN 1211-1244.

¹² ČESKO. Zákon č. 115 ze dne 26. ledna 2006 o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2006, částka 38, s. 1363-1364. Dostupné také z WWW:<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=115/2006&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>. ISSN 1211-1244.

¹³ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 140 ze dne 29. listopadu 1961, trestní zákon. In: *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. 1961, částka 65, s. 496. Dostupné také z WWW:<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=140/1961&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>. ISSN 1211-1244.

prvního stupně počal vyhlášovat rozsudek.“¹⁴

V trestním zákoníku, který nabyl účinnost dnem 1. 1. 2010 a kterým byl zrušen trestní zákon, je stanoven trestný čin zanedbání povinné výživy v § 196 a ustanovení o účinné lítosti v § 197.

Poslední novela trestního zákoníku, která se týká i § 196 trestního zákoníku a je účinná od 23. listopadu 2012, byla provedena zákonem č. 390/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, a některé další zákony. Touto novelou byla v odstavci 1 a 2 snížena horní hranice trestní sazby a byl změněn odstavec 3.¹⁵

„§ 196

Zanedbání povinné výživy

(1) Kdo neplní, byť i z nedbalosti, svou zákonnou povinnost vyživovat nebo zaopatřovat jiného po dobu delší než čtyři měsíce, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

(2) Kdo se úmyslně vyhýbá plnění své zákonné povinnosti vyživovat nebo zaopatřovat jiného po dobu delší než čtyři měsíce, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až na dvě léta.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, vydá-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 oprávněnou osobu nebezpečí nouze.“¹⁶

Dále bylo vloženo nové ustanovení § 196a zvláštní ustanovení o trestání, které zní:

¹⁴ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 140 ze dne 29. listopadu 1961, trestní zákon. In: *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. 1961, částka 65, s. 496. Dostupné také z WWW:<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=140/1961&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>. ISSN 1211-1244.

¹⁵ ČESKO. Zákon č. 390/2012 ze dne 6. září 2012, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2012, částka 144, s. 4986-4990. Dostupné také z WWW:<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=390/2012&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>. ISSN 1211-1244.

¹⁶ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 398. Dostupné také z WWW:<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=40/2009&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

„§ 196a

Zvláštní ustanovení o trestání

Pachateli trestného činu zanedbání povinné výživy (§ 196) může soud uložit jako přiměřené omezení a přiměřené povinnosti uvedené v § 48 odst. 4 i přiměřené omezení, aby se zdržel řízení motorových vozidel. Toto přiměřené omezení soud uloží zejména tehdy, je-li důvodná obava, že povinnost uhradit dlužné výživné bude mařena nebo ztěžována.“¹⁷

„§ 197

Zvláštní ustanovení o účinné lítosti

Trestní odpovědnost za trestný čin zanedbání povinné výživy (§ 196) zaniká, jestliže trestný čin neměl trvale nepříznivých následků a pachatel svou povinnost dodatečně splnil dříve, než soud prvního stupně počal vyhlašovat rozsudek.“¹⁸

Porovnání a změny

Důvodová zpráva k § 196 a 197

„Zanedbání povinné výživy, včetně ustanovení o účinné lítosti (§ 194 a § 195) osnova upravuje v zásadě shodně s platným zněním, neboť judikatura v této oblasti je velmi stabilizovaná a v praxi tato ustanovení nečiní žádných podstatných potíží. S ohledem na čtenější požadavky na zpřísnění postihu zanedbání povinné výživy, zejména též v případech opakovaného neplnění této povinnosti, dochází k mírnému navýšení trestních sazeb v míře odpovídající celkové koncepci nového trestního zákoníku a osnova doplňuje i nový znak v podobě zvláště přitěžující okolnosti v odstavci 3, jenž zní: byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.“¹⁹

¹⁷ ČESKO. Zákon č. 390/2012 ze dne 6. září 2012, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2012, částka 144, s. 4987. Dostupné také z WWW:< http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=390/2012&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy >. ISSN 1211-1244.

¹⁸ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 398. Dostupné také z WWW:< http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=40/2009&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy >.

¹⁹ Parlament České republiky, poslanecká sněmovna, *Sněmovní tisk 410/0*, vládní návrh na vydání zákona, trestní zákoník, [online]. © 1995-2012 [cit. 2012-10-27]. s. 259. Dostupné také z WWW:<<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=5&ct=410&ct1=0#prilohy>>.

Kromě změn uvedených v důvodové zprávě je důležitou změnou, která má podstatný vliv na prověřování trestného činu, změna ve specifikaci doby, po kterou není plněna povinnost vyživovat nebo zaopatřovat jiného. V dřívějším znění nebyla tato doba specifikována, bylo proto nutno vycházet z judikatury, ve které se stanovovala na dobu zpravidla šesti měsíců. V novém pojetí § 196 odst. 1, odst. 2 trestního zákoníku je doba, po kterou není vyživovací nebo zaopatřovací povinnost plněna, vymezena na dobu delší než čtyři měsíce.²⁰

Novelou provedenou zákonem č. 390/2012 Sb. byla zcela vypuštěna trestnost za recidivu. Nově lze podle § 196a trestního zákoníku pachateli uložit přiměřené omezení, aby se zdržel řízení motorových vozidel.²¹

Z judikatury:

„**22/64:** O trestný čin podle § 213 odst. 1 tr. zák. půjde tehdy, jestliže neplnění zákonné vyživovací nebo zaopatřovací povinnosti bude soustavné a po delší dobu trvajícím.“²²

„**49/92:** O trestný čin podle § 213 tr. zák. může jít jen při zaviněném neplnění zákonné vyživovací povinnosti nebo vyhýbání se takové povinnosti, které je soustavné a trvá po delší dobu. Zpravidla by mělo jít o dobu šesti měsíců, i když není vyloučeno, že v závislosti na okolnostech případu budou znaky tohoto trestného činu naplněny i při době kratší, která by se však době šesti měsíců měla blížit.“²³

²⁰ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 398. Dostupné také z WWW:< http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=40/2009&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy >.

²¹ ČESKO. Zákon č. 390/2012 ze dne 6. září 2012, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2012, částka 144, s. 4987. Dostupné také z WWW:< http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=390/2012&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy >. ISSN 1211-1244.

²² JELÍNEK, J., SOVÁK, Z. *Trestní zákon a trestní řád, Poznámkové vydání s judikaturou*. Praha, 1993, s. 201.

²³ JELÍNEK, J., SOVÁK, Z. *Trestní zákon a trestní řád, Poznámkové vydání s judikaturou*. Praha, 1993, s. 201.

2.4 Rozbor přečinu zanedbání povinné výživy

Pro správné posouzení, zda se jedná o přečin zanedbání povinné výživy, je nutné věc řádně prověřit a zjistit, zda byly naplněny všechny znaky trestného činu. K tomu je nutná dokonalá znalost základních pojmů, uvedených v této kapitole.

„Zásadní význam má pojem **vyživovací povinnost**. Jejím obsahem je nejen vlastní výživa, ale i ošacení, bydlení, příprava k budoucímu povolání, péče o zdraví a čistotu dítěte, opatrování i dalších prostředků potřebných pro všestranný vývoj dítěte apod. Za výživné ve smyslu § 213 praxe nepovažuje příležitostná plnění v době styku dítěte s dětmi, která mají povahu dárků či jiných podobných plnění nesměřujících k uspokojení odůvodněných potřeb nezletilých dětí ve smyslu § 96 odst. 1 zák. o rodině (č. 17/1997 Sb. rozh. tr.).“²⁴

Objektem přečinu zanedbání povinné výživy dle § 196 trestního zákoníku je nárok na výživu, který vyplývá ze zákona o rodině, nebo ze zákona o registrovaném partnerství.²⁵

„**Pachatelem** trestného činu podle § 196 může být pouze osoba, která má povinnost vyživovat nebo zaopatřovat jiného. Předpokladem trestnosti je, že povinná osoba byla vůbec v době, o niž jde, schopna výživné plnit (srov. R 81/1955, R 33/1960).“²⁶

„Některé skutkové podstaty trestných činů vyžadují, aby měl pachatel zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení (např. § 158, § 175a, § 210, § 213 aj. tr. zákona). Pachatel takových trestných činů je označován jako „**subjekt speciální**“.“²⁷

Trestný čin lze spáchat jak **úmyslně, tak i z nedbalosti**. V trestním řízení však musí být dokázána konkrétní forma zavinění. Ustanovení § 196 trestního zákoníku obsahuje dvě samostatné skutkové podstaty v odstavci 1 a v odstavci 2, kdy k naplnění skutkové podstaty v odstavci 1 postačí nedbalost. Jednání uvedené v odstavci 2 lze

²⁴ JELÍNEK, J. a kol.. *Trestní právo hmotné*. Praha, 2003, s. 154.

²⁵ JELÍNEK, J. a kol.. *Trestní právo hmotné*. Praha, 2003, s. 153.

²⁶ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. Praha, 2010, s. 1729.

²⁷ NOVOTNÝ, F. a kol.. *Praktikum Trestní právo hmotné*. Plzeň, 2005, s. 67.

spáchat pouze úmyslně, a to úmyslem přímým, neboť vyžaduje vyhýbání se vyživovací povinnosti.²⁸

Počátek doby páchání trestného činu je odlišný v závislosti na druhu vyživovacího vztahu. Při neplnění vyživovací povinnosti rodiče k dítěti, pokud neplnění počalo před rozsudkem o určení výše částky výživného, počíná doba páchání od počátku skutečné doby neplnění, tj. od doby, kdy rodič přestal přispívat na výživu svého dítěte, nikoli od doby vydání pravomocného rozsudku o určení výživného.²⁹

Z judikatury:

„26/82: **Zanedbáním povinné výživy** podle § 196 tr. zák. se **rozumí** nejen neplnění výživného poskytovaného v penězích, ale i neplnění povinnosti vyživovat jiného v naturální formě a povinnosti zaopatřovat jiného, tedy neplnění povinnosti poskytovat dítěti stravu, ošacení, bydlení, pečovat o jeho zdraví a čistotu, vykonávat nad ním dohled a popř. opatřovat další prostředky potřebné pro všestranný rozvoj ve smyslu § 33 odst. 1 zák. o rod.“³⁰

„44/71: **Místem páchání trestného činu** je jak místo, kde měl pachatel pobyt v době neplnění, resp. vyhýbání se plnění vyživovací povinnosti, tak i místo, kde měla pobyt oprávněná osoba, u které byla snížena nebo ohrožena úroveň výživy.“³¹

„23/87: **Nouze ve smyslu § 196 odst. 3 tr. zák.** znamená nedostatek základních prostředků, potřebných pro život. Životní úroveň, která se považuje za nouzi, je relativní; je třeba ji posuzovat ve vztahu k současné přiměřené životní úrovni občanů.“³²

„3/85 - II.: K naplnění znaku **nebezpečí nouze** v § 196 odst. 3 tr. zák. postačí, jestliže pachatel neplněním alimentární povinnosti vytvoří situaci, kdy si oprávněná osoba, pokud by se jí nedostalo pomoci, sama nemůže opatřit základní prostředky k životu.“³³

²⁸ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákon a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha, 2009, s. 247.

²⁹ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné*. Praha, 2003, s. 154.

³⁰ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákon a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha, 2009, s. 247.

³¹ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákon a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha, 2009, s. 247.

³² JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákon a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha, 2009, s. 248.

³³ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákon a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha, 2009, s. 249.

3 Průzkum četnosti prověřovaných činů v Karlovarském kraji

Při plánování počtu policistů – specialistů na určitém území, kteří se budou zabývat prověřováním trestných činů určitého druhu, v tomto případě přečinu zanedbání povinné výživy, je nutno vycházet ze statistických údajů, které se porovnávají za několik let. Z těchto údajů lze rovněž zjistit aktuálnost daného problému. K získání dat o počtu spáchaných přečinů za určitou dobu v určitém teritoriu bylo využito elektronického informačního systému Policie České republiky - Evidence trestního řízení (ETR).

V této kapitole jsou uvedeny a porovnávány počty trestných činů zanedbání povinné výživy dle § 213 trestního zákona za období od roku 2007 do roku 2009 a přečinu zanedbání povinné výživy dle § 196 trestního zákoníku od roku 2010 do roku 2011, tedy období 5 let, které byly prověřovány Policií České republiky na územní Karlovarského kraje.

Do Krajského ředitelství Karlovarského kraje přísluší organizační součásti Územního odboru Cheb, Územního odboru Sokolov a Územního odboru Karlovy Vary.

Pod Územní obor Cheb přísluší Obvodní oddělení policie Aš, Františkovy Lázně, Mariánské Lázně, Cheb – venkov, Cheb – město a Plesná.

Pod Územní obor Sokolov přísluší Obvodní oddělení Habartov, Horní Slavkov, Chodov, Kraslice, Kynšperk, Loket, Rotava, Sokolov – město a Sokolov – venkov.

Pod Územní obor Karlovy Vary přísluší Obvodní oddělení Bečov, Bochov, Jáchymov, Karlovy Vary – město, Karlovy Vary – Rybáře, Nejdek, Nová Role, Ostrov, Pernink, Teplá, Toužim, Žlutice.

Zkoumáním bylo zjištěno, že v Karlovarském kraji za období let 2007 až 2011 bylo prověřováno celkem 2901 přečinů. V průměru za rok 580 případů. Nejvíce těchto přečinů bylo prověřováno na Územním odboru Sokolov a to 1071 případů, v průměru ročně 214 případů, dále na Územním oboru Karlovy Vary a to 976 případů, v průměru ročně 195 případů a nejméně případů na Územním odboru Cheb 854 případů, v průměru ročně 171 případů. Ze zpracovaných dat bylo dále zjištěno, že počet

spáchaných trestných činů za jednotlivé roky kolísá, spíše má vzrůstající tendenci, zejména při srovnání s lety 2008 a 2009. V žádném případě nelze hovořit o tom, že by počet prověřovaných trestných činů klesal a daný problém nebyl aktuální. Pro prověřování přečinů je potřebný minimálně stejný počet kvalitně proškolených policistů.

Přehledně zpracovaná tabulka počtu prověřovaných přečinů na jednotlivých obvodních odděleních a územních odborech za jednotlivá období, je uvedena v příloze č. I.

Průzkum k výskytu prověřovaných přečinů se zaměřením na jednotlivé druhy vyživovacích povinností.

Během prověřování přečinu zanedbání povinné výživy se policisté setkávají s případy, kdy rodiče neplní svou vyživovací povinnost na své děti a to nezletilé, zletilé, umístěné v pěstounské péči, v ústavní výchově v dětských domovech, nebo jiných obdobných zařízeních. Je otázkou, zda jsou rovněž prověřovány tyto přečiny v jiném vyživovacím vztahu, než rodičů vůči dětem. Jednotlivé vyživovací vztahy jsou uvedeny v druhé kapitole.

Ke zjištění této skutečnosti byl proveden průzkum v Karlovarském kraji formou dotazů u pracovníků zabývajících se touto problematikou. Dotazy byly kladeny v období od 1. 11. 2012 do 13. 11. 2012.

Dotazem u vrchního komisaře, kpt. Ing. Václava Vaňka³⁴, pracovníka Odboru analytiky, Oddělení kriminálních analýz Karlovarského krajského ředitelství Policie České republiky, bylo zjištěno, že z informačních systémů policie nelze tuto informaci obecným dotazem zjistit. Jemu v posledních 5 letech nejsou známy žádné případy projednávaných přečinů zanedbání povinné výživy v Karlovarském kraji v jiném vyživovacím vztahu než rodičů vůči dětem.

Rovněž dotazem na Okresním státním zastupitelství v Chebu od pracovnice rejstříkového oddělení paní Lenky Staré³⁵ a na Okresním státním zastupitelství v Sokolově od státního zástupce JUDr. Miroslava Svobody³⁶, bylo zjištěno, že zde v

³⁴ VANĚK, V. Policie ČR, Oddělení kriminálních analýz Karlovarského krajského ředitelství, 13. 11. 2012.

³⁵ STARÁ, L. Okresní státní zastupitelství Cheb, 1. 11. 2012.

³⁶ SVOBODA, M. Okresní státní zastupitelství Cheb, 12. 11. 2012.

posledních 5 letech nebyly dozorovány žádné prověřované přečiny v jiném vyživovacím vztahu než rodičů vůči dětem.

Na Okresním státním zastupitelství v Karlových Varech, dotazem u státní zástupkyně JUDr. Věry Knopové³⁷ bylo zjištěno, že v roce 2011 podávali obžalobu na pachatele, který se dopustil trestného činu zanedbání povinné výživy dle § 196 trestního zákoníku tím, že neplnil vyživovací povinnost na svoji neprovdanou bývalou manželku. Jedná se tedy o vyživovací vztah mezi rozvedenými manžely. Jiné případy v posledních 5 letech projednávány nebyly.

Provedeným šetřením v Karlovarském kraji bylo zjištěno, že až na jednu výjimku se zde nevyskytují případy přečinu zanedbání povinné výživy než ve vyživovacím vztahu rodičů vůči dětem.

³⁷ KNOPOVÁ, V. Okresní státní zastupitelství Cheb, 5. 11. 2012.

4 Případová studie

V této případové studii je popsán a analyzován skutečný případ trestného činu zanedbání povinné výživy. Dopustila se ho matka, která neplnila vyživovací povinnost na své děti. Podnět k prověřování podala na Policii České republiky ředitelka dětského domova, ve kterém má matka své dítě umístěno. Prověřováním bylo zjištěno, že matka vyživovací povinnost neplnila ani na další její děti.

V jednotlivých odstavcích je podrobně popsán a analyzován postup policejního orgánu při prověřování tohoto konkrétního případu. V následujících odstavcích je obecně popsán a doporučen způsob postupu při prověřování těchto trestných činů, je poukázáno na chyby, jichž se policisté dopouštějí, a navržen správný postup. Osobní údaje v textu jsou pozměněny, v souvisejících přílohách jsou vymazány.

4.1 Postup policejního orgánu při přijímání trestního oznámení

Dne 3. 1. 2012 se dostavila na Policii České republiky, Obvodní oddělení Plesná ředitelka dětského domova, která podala trestní oznámení na Květu Holou, která v době od 1. 4. 2009 do dne oznámení nepřispívala na úhradu péče jejího dítěte Jana Nového. Uvedla, že dne 6. 11. 2008 Okresní soud v Chebu pod sp. zn. 18 P XXX/2006-140 vydal rozsudek, kterým byla nařízena ústavní výchova Jana Nového, a dítě bylo a dosud je umístěné v dětském domově. Rozsudek nabyl právní moc dne 12. 12. 2008. Rozhodnutím ředitele dětského domova pod č. j. XX/09 SŘ-XX/2 ze dne 15. 4. 2009, které je v právní moci ode dne 15. 5. 2009, byla stanovena povinnost matce Jana Nového, Květě Holé, přispívat od 1. 4. 2009 na úhradu péče poskytované dítěti částkou ve výši 691,--. Matka si převzala rozhodnutí poštovní zásilkou do vlastních rukou dne 27. 4. 2009. Matka tuto povinnost neplnila vůbec, od 1. 4. 2009 do dne oznámení dluží dětskému domovu částku ve výši 22624,-- Kč. Matka syna nenavštěvuje, dárky mu nekupuje, nejeví o něho zájem. Dne 9. 2. 2011 ředitelka dětského domova matce zaslala výzvu k úhradě dluhu. Matka si výzvu převzala do vlastních rukou, dlužnou částku však neuhradila.

4.1.1 Výslech oznamovatelky

S oznamovatelkou byl policejním orgánem sepsán protokol o trestním oznámení, ve kterém uvedla výše uvedené skutečnosti. V protokolu byla poučena dle § 158 odst. 2

zákona č. 141/1961 Sb., zákona o trestním řízení soudním, ve znění novel (dále jen trestní řád) odpovědnosti za vědomě nepravdivé údaje a o povinnosti vyrozumění o učiněných opatřeních, do jednoho měsíce, pokud o to požádá. Následně byl sepsán i úřední záznam o podaném vysvětlení dle § 158 odst. 6 trestního řádu, ve kterém byly popsány informace již uvedené v trestním oznámení.

Vyhotovení úředního záznamu o podaném vysvětlení dle § 158 odst. 6 trestního řádu ihned po sepsání protokolu o trestním oznámení je nadbytečné. Vzhledem k tomu, že někteří státní zástupci nebo služební funkcionáři policie sepsání tohoto záznamu vyžadují s odůvodněním, že úřední záznam v řízení před soudem lze užít jako důkaz za podmínek stanovených trestním řádem, byl úřední záznam vyhotoven. K podání vysvětlení dle § 158 odst. 6 trestního řádu by měla být osoba vyzvána až poté, co byly ve věci zahájeny úkony trestního řízení dle § 158 odst. 3 trestního řádu. V praxi se proto často do protokolu o trestním oznámení sepisují jen stručné nezbytné informace a v úředním záznamu o podaném vysvětlení se poté zaznamenávají další podrobnosti.

Při příjmu oznámení je k objasnění a prověření všech skutečností důležité provést řádný a podrobný výslech oznamovatele – oprávněné osoby, aby byl zjištěn skutkový stav věci a byly zjištěny všechny okolnosti důležité pro další prověřování a konečné rozhodnutí ve věci. K výslechu policisté mohou a často používají pomůcky, jakými jsou soupisy otázek pokládaných osobě podávající vysvětlení. Policista však při výslechu musí tyto obecné otázky přizpůsobit konkrétním okolnostem, které jsou odlišné u různých druhů vyživovacích povinností.

Soupis otázek kladených oprávněné osobě:

- kdo neplní vyživovací povinnost, za jaké období,
- kterých dětí se vyživovací povinnost týká,
- který soud rozhodoval o svěření dětí do výchovy, jakým rozsudkem, z jakého dne, kdy rozhodnutí nabylo právní moci,
- jaká byla stanovena výše výživného, splatnost, jaké osobě má být splatná, k případnému rozhodnutí o dluhu za předchozí období,
- zda bylo průběhu rozhodného období žádáno o zvýšení nebo snížení částky výživného, zda bylo rozhodnutím soudu sníženo či zvýšeno, jakým soudem, rozsudkem, na jakou částku, datum rozhodnutí a datum nabytí právní moci rozsudku,

- zda a jak povinný v rozhodné době plnil vyživovací povinnost, byť z části, nebo zda ji neplnil vůbec, nebo zda ji plnil jiným způsobem,
- zda má oprávněný vyživovací povinnost i k dalším dětem, příp. jakým, zda na tyto děti dostává příspěvek na výživu,
- zda v rozhodné době pobírala nějaké dávky státní sociální podpory (např. sociální příplatek, rodičovský příspěvek, příspěvek na bydlení, příspěvek na dopravu apod.) a dávky sociální péče (např. dávky v hmotné nouzi) od příslušného úřadu práce, jaké a v jaké výši,
- zda požádala příslušný okresní soud o nařízení výkonu rozhodnutí (exekuci), v kladném případě, kdy, u jakého soudu, jak bylo rozhodnuto, příp. zda obdržela na základě exekuce nějaké platby, od koho a v jaké výši,
- zda ví, že by byl povinný v rozhodném období ve výkonu trestu odnětí svobody nebo ve vazbě, případně zda obdržela nějaké platby od Vězeňské služby České republiky,
- kde bydlí, na základě jakého užívacího práva (druh bytu - obecní, v soukromém vlastnictví, podnájem, ubytovna apod.) a jaké jsou náklady na domácnost (nájem, služby spojené s užíváním bytu – platby za vodu, teplo, elektrické energie, plyn),
- zda dítě trpí nouzí,
- zda jí někdo pomáhá s výživou, kdo a jakým způsobem,
- zda povinný jeví zájem o své dítě (děti), jakým způsobem,
- zda a kdy jednala s povinným o neplacení výživného a s jakým výsledkem,
- zda již v minulosti podávala trestní oznámení, kdy a kde, případně zda již za tento trestný čin byl povinný odsouzen nebo potrestán,
- uvést další skutečnosti, které vyplynou z výslechu oprávněné osoby a budou mít souvislost s projednávanou věcí,
- požádat oprávněnou osobu o předložení příslušných rodných listů, rozsudků a dokladů o zaplacených částkách na výživném (ústřizky poštovních poukázek, výpisy z účtů) k vyhotovení kopií.

Oznamovatelka byla poučena jako zástupce poškozené organizace o právech poškozeného dle tiskopisu poučení poškozeného v trestním řízení a dále na tiskopis poučení o poskytování informací o trestním řízení a osobách na něm zúčastněných.

Povinnost poučít poškozeného o jeho právech a poskytnout mu plnou možnost k jejich uplatnění je stanovena orgánům činných v trestním řízení v § 46 trestního řádu. Rovněž trestní řád v § 8b ukládá orgánům činným v trestním řízení povinnost poučít osoby, kterým byly poskytnuty informace, na které se vztahuje zákaz zveřejnění podle § 8a odst. 1 věty druhé pro účely trestního řízení nebo k výkonu práv nebo plnění povinností stanovených zvláštním právním předpisem, že je nesmějí dále nikomu poskytnout, pokud jejich poskytnutí není nutné k uvedeným účelům. Řízení o náhradě škody v trestním řízení dle § 43 odst. 3 trestního řádu je u přečinu zanedbání povinné výživy dle § 196 trestního zákoníku vyloučeno. Rovněž u tohoto trestného činu není třeba souhlasu poškozeného s trestním stíháním dle § 163 trestního řádu.³⁸

Policisté často chybně poučují oprávněné osoby o možnosti uplatnění nároku na dluh vzniklý nezaplacením výživného v adhezním řízení a do úředního záznamu dle § 158 odst. 6 trestního řádu a do poučení poškozeného v trestním řízení zapisují návrh poškozeného na uplatnění škody v adhezním řízení.

„Dluh pachatele trestného činu podle § 196 spočívající v nezaplaceném výživném není dluhem ze škody způsobené trestným činem, nýbrž dluhem z nesplnění zákonné povinnosti, jejíž porušení je samo trestným činem, nikoli jako u škody následkem trestného jednání. Z tohoto důvodu nepřichází v úvahu uplatnit dlužné výživné podle § 43 odst. 3 trestního řádu v trestním řízení a nelze ani souhlasit s tím, že náhradu dlužného výživného by bylo možno uložit jako podmínku podle § 82 odst. 2 věta za středníkem trestního zákoníku ve formě povinnosti nahradit podle sil odsouzeného způsobenou škodu. Není však vyloučeno, aby odsouzenému byla tato povinnost uložena jako přiměřené omezení podle § 82 odst. 2 věta před středníkem trestního řádu (srov. R IV/1968).“³⁹

4.2 Prověřování oznámení

Vzhledem k tomu, že ze získaných informací od oznamovatelky bylo možno důvodně učinit závěr o podezření ze spáchání trestného činu, byly dle § 158 odst. 3

³⁸ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961 o trestním řízení soudním (trestní řád). In *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. 1961, částka 66, s. 515-540. Dostupné také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1961/sb66-61.pdf>>. ISSN 1211-1244.

³⁹ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. Praha, 2010, s. 1729.

trestního řádu zahájeny úkony trestního řízení. O zahájení úkonů trestního řízení byl sepsán záznam, jehož opis byl zaslán státnímu zástupci.

Záznam o zahájení úkonů trestního řízení je přílohou č. II.

§ 158 odst. 3 trestního řádu stanoví lhůtu pro zaslání opisu záznamu věcně a místně příslušnému státnímu zástupci do 48 hodin od zahájení trestního řízení. Problémy činí zpravidla zasílání úředních záznamů zpracovaných v mimopracovní době v pátek nebo ve dnech pracovního volna, klidu, nebo ve státní svátek. Takové záznamy je nutné zaslat státnímu zástupci faxem.⁴⁰

„Od tohoto okamžiku jsou úkony prováděny jako úkony trestního řízení. Stejně tomu bude, jestliže policejní orgán provede neodkladné nebo neopakovatelné úkony. Také od tohoto okamžiku je zahájeno přípravné řízení.“⁴¹

Postup a oprávnění policie před zahájením trestního stíhání jsou upraveny v hlavě deváté trestního řádu. Výčet oprávnění policejního orgánu v rámci prověřování je uveden v § 158 odst. 3 trestního řádu.

4.2.1 Výslech podezřelé

Formou dožádání bylo na Obvodním oddělení policie v Aši vyžádáno provedení úkonu dle § 158 odst. 6 trestního řádu, spočívajícího v podání vysvětlení Květy Holé. Podezřelá Květa Holá ve svém vysvětlení 11. 1. 2012 uvedla, že má ve své péči dvě nezletilé dcery Ditu Novou a Kateřinu Novou. Dále s ní bydlí již plnoletý syn Libor Nový. K vyživovací povinnosti na Jana Nového, který je umístěn v dětském domově uvedla, že o své vyživovací povinnosti nevěděla, rozhodnutí ředitele dětského domova o stanovení výše příspěvku na péči neobdržela. Asi před půl rokem obdržela výzvu z dětského domova k uhrazení dluhu na výživném ve výši 14332,-- Kč. Úhradu neprovedla, protože pracovnice sociálního oddělení Městského úřadu v Aši jí řekla, že je v hmotné nouzi a dluh nemusí platit. Je bez pracovního poměru, evidována jako uchazečka o zaměstnání na Úřadu práce v Aši, přičemž nárok na podporu v nezaměstnanosti jí nevznikl. Pobírá dávky státní sociální podpory, a to přídavek na

⁴⁰ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961 o trestním řízení soudním (trestní řád). In *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. 1961, částka 66, s. 515-540. Dostupné také z WWW:<<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1961/sb66-61.pdf>>. ISSN 1211-1244.

⁴¹ CÍSAŘOVÁ, D. a kol.. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha, 2006, s. 422.

děti ve výši 1310,-- Kč měsíčně a příspěvek na bydlení ve výši 5600,-- Kč měsíčně. Dále od října 2011 pobírá na dcery Ditu Novou a Kateřinu Novou po jejich zesnulém otci sirotčí důchod v celkové výši 8290,-- Kč. Doložila kopii úmrtního listu jejich otce. Náklady na bydlení činí 5500,-- Kč za nájem, 2500,-- Kč na vodu a energie. Její současný manžel Václav Holý je ve výkonu trestu odnětí svobody ve věznici v Pardubicích, výkon trestu má být ukončen v roce 2016. Na výživu dětí jí nepřispívá. Zaměstnaná byla pouze asi před rokem u firmy Tekaz, s.r.o., Cheb, kde pracovala 3 dny, a poté co onemocněla, dostala výpověď. Je kuřačka, náklady na kouření činí 400,-- Kč měsíčně, alkohol ve větší míře nekonzumuje. Nevlastní žádné nemovitosti.

„Pokud policejní orgán provádí úkony mimo území svého služebního působení, požádá o spolupráci k jejich provedení policejní orgán místně příslušný.“⁴²

Je důležité, aby dožádaný orgán provedl úkony úplně dle pokynů uvedených v dožádání. V praxi často dochází k neplnění nebo k neúplnému splnění stanovených pokynů, což vede k vracení dožádání k doplnění a dochází tak k neopodstatněným prodlevám v prověřování.

V rámci prověřování je nutné vyzvat osobu podezřelou, proti níž trestní oznámení směřuje, k podání vysvětlení dle § 158 odst. 6 trestního řádu. Vyslýchající policista rovněž může při výslechu využívat soupis obecných otázek, které však musí přizpůsobit konkrétním okolnostem, které jsou odlišné u různých druhů vyživovacích povinností, počtu vyživovaných dětí a podobně.

Soupis otázek kladených podezřelé osobě:

- zda je jí známo, že má vyživovací povinnost a ke komu,
- jakým rozsudkem a v jaké výši jí byla tato povinnost stanovena, z jakého dne, kdy rozhodnutí nabylo právní moci,
- jak si plnila svou vyživovací povinnost v rozhodném období,
- zda má dluh na výživném za toto období a vůči komu (oprávněné osobě, dětskému domovu) a v jaké výši,
- z jakého důvodu si svou vyživovací povinnost řádně neplnila,

⁴² Závazný pokyn policejního prezidenta č. 30 ze dne 21. dubna 2009 o plnění úkolů v trestním řízení, s. 14.

- zda je nebo byla osobou samostatně výdělečně činnou, jaké měla příjmy,
- zda je nebo byla zaměstnána, kde (přesný název a adresa zaměstnavatelů, příp. telefonické spojení),
- v jakém pracovním poměru (na dobu určitou, na dobu neurčitou, brigádně),
- v jakém pracovní zařazení, jaké měla výdělkové poměry, zda nahlásila svému zaměstnavateli vyživovací povinnost, vůči komu a zda jí v této souvislosti byly strhávány nějaké finanční částky,

- zda byla v rozhodné době ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody, v jaké době, v jaké věznici, zda byla pracovní zařazena, zda nahlásila vyživovací povinnost a ke komu a zda jí v této souvislosti byly strhávány nějaké finanční částky, příp. jaké,

- pokud není zaměstnána, z jakého důvodu, z jakého důvodu ukončila pracovní poměr u posledního zaměstnavatele,
- v případě, že není zaměstnána, zda je evidována na příslušném úřadu práce v evidenci uchazečů o zaměstnání, zda nahlásila na úřadu práce vyživovací povinnost a zda jsou jí v této souvislosti strhávány nějaké finanční částky, příp. jaké,
- zda pobírá nebo pobírala v rozhodném období podporu v nezaměstnanosti, a v jaké výši,
- pokud není evidována na příslušném úřadu práce v evidenci uchazečů o zaměstnání, tak proč,
- kde bydlí, na základě jakého užívacího práva (druh bytu - obecní, v soukromém vlastnictví, podnájem, ubytovna apod.) a jaké jsou náklady na domácnost (nájem, služby spojené s užíváním bytu – platby za vodu, teplo, elektrické energie, plyn),
- jaké jsou její majetkové poměry, zda vlastní dopravní prostředek, movitý nebo nemovitý majetek apod.,
- zda je kuřák, případně kolik cigaret denně vykouří, zn. cigaret a jaké jsou měsíční výdaje s kouřením spojené,
- zda požívá alkohol, jaký, jaké množství a jaké má měsíční výdaje za alkohol,
- zda v rozhodné době pobírala nějaké dávky státní sociální podpory (např. sociální příplatek, rodičovský příspěvek, příspěvek na bydlení, příspěvek na

dopravu apod.) od příslušného úřadu práce a dávky sociální péče (např. dávky v hmotné nouzi) od městského úřadu, jaké a v jaké výši,

- zda požádala příslušný soud o změnu vyživovací povinnosti a s jakým výsledkem,
- zda má zájem o své dítě (děti) – zda je navštěvuje, dává jim dárky, je s nimi v nějakém kontaktu apod.,
- zda a kdy jednala naposledy s oprávněnou osobou o neplacení výživného a s jakým výsledkem,
- zda má i jinou vyživovací povinnost, ke komu a zda výživné řádně platí,
- zda je schopna dlužné výživné uhradit, a do kdy,
- zda má nebo měla zdravotní problémy, které by snižovaly její možnost uplatnění na trhu práce, případně kde a kým byla léčena a zda v tomto případě dává souhlas k vydáním lékařské zprávy.

Do záznamu, případně protokolu je nutno uvést i další skutečnosti, které vyplynou z výslechu povinné osoby a které budou mít souvislost s projednávanou věcí, osobu je nutno poučit o účinné lítosti dle § 197 trestního zákoníku.

Dále je nutno požádat povinnou osobu o předložení dokladů o zaplacených částkách výživného (ústřižky poštovních poukázek, výpisy z účtů), zápočtových listů od jednotlivých zaměstnavatelů, příp. dalších písemností s věcí souvisejících a vyhotovit jejich kopie, které budou opatřeny ověřovací doložkou. Skutečnost o převzetí těchto listinných důkazů nebo o pořízení jejich kopií vyslychající poznamená do záznamu nebo protokolu a osobě vydá potvrzení o jejich převzetí.

4.2.2 Opatření podkladů a důkazů

Policejní orgán elektronicky vyžádal opis z evidence rejstříku trestů Květy Holé, z kterého bylo zjištěno, že Květa Holá byla v minulosti odsouzena pouze za majetkové trestné činy, nebyla pravomocně odsouzena za trestný čin zanedbání povinné výživy dle § 196 trestního zákoníku.

Opis z evidence rejstříku trestů byl pro policejní orgán v tomto stádiu prověřování potřebný zejména k posouzení, zda podezřelá osoba nebyla v posledních třech letech odsouzena nebo potrestána za trestný čin zanedbání povinné výživy dle §

196 trestního zákoníku. V případě odsouzení by se mohlo jednat o trestný čin zanedbání povinné výživy dle § 196 odst. 1, 3 písm. b) trestního zákoníku.

Věcná příslušnost k prověřování tohoto trestného činu by dle Závazného pokynu policejního prezidenta č. 30 ze dne 31. dubna 2009 o plnění úkolů v trestním řízení, čl. 4, příslušela oddělení (odboru) obecné kriminality příslušného územního odboru krajského, obvodního nebo městského ředitelství, kterému by byl spisový materiál z důvodu věcné příslušnosti postoupen.⁴³

Vzhledem k tomu, že novelou trestního zákoníku, která byla vyhlášena ve Sbírce zákonů pod č. 390/2012 a je účinná od 23. listopadu 2012, byl odstavec 3 změněn a recidiva u tohoto trestného činu byla vypuštěna, spisový materiál by zůstal policejnímu orgánu, který dosud vedl prověřování.⁴⁴

Obstarání opisu rejstříku trestů je však stále nutné. V některých případech policisté vyžádají opis rejstříku trestů až v průběhu prověřování nebo písemně poštou. V těchto případech dochází k neopodstatněným průtahům v prověřování. V současné době lze opis rejstříku trestů vyžádat elektronicky v informačním systému policie Evidence trestního řízení, přičemž je k dispozici do 2 minut, ve výjimečných případech do druhého dne.

Dotazem v informačním systému policie - evidenci obyvatel, bylo zjištěno, že Květa Holá má kromě dítěte Jana Nového uvedeny ještě další děti, a to zletilého Libora Nového a nezletilou Ditu Novou, Kateřinu Novou, Zdenku Malou, Janu Holou a nezletilého Karla Holého. Po tomto zjištění byla vyžádána z oddělení péče o děti a mládež místně příslušného městského úřadu zpráva o sdělení, kde a v jaké péči jsou nezletilé děti umístěny. Dále byl proveden dotaz, zda jejich pracovnice sdělila Květě Holé, že výživné na děti nemusí z důvodu její finanční tísně hradit.

Z této zprávy bylo zjištěno, že děti Dita Nová a Kateřina Nová jsou ve výchově u své matky Květy Holé, Zdenka Malá byla rozsudkem Okresního soudu v Chebu, č. j.

⁴³ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 30 ze dne 21. dubna 2009 o plnění úkolů v trestním řízení, s. 6-11.

⁴⁴ ČESKO. Zákon č. 390/2012 ze dne 6. září 2012, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2012, částka 144, s. 4986-4990. Dostupné také z WWW:< http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=390/2012&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy >. ISSN 1211-1244.

18 P XXX/2004 ze dne 22. 7. 2004, který je v právní moci ode dne 6. 10. 2004, svěřena do pěstounské péče prarodičům dítěte, manželům Evě Malé a Antonínu Malému. Karel Holý a Jana Holá byly rozsudkem Okresního soudu v Chebu, č. j. 19 P XXX/2009-163 ze dne 23. 7. 2010, který je v právní moci ode dne 1. 9. 2010, svěřeny do pěstounské péče manželům Haně Váňové a Janu Váňovi. Vzhledem k neshodám mezi pěstouny a dětmi, špatným sourozeneckým vztahům mezi Karlem, Janou a biologickými dětmi pěstounů, byly usnesením Okresního soudu v Karlových Varech č. j. 23 Nc XXX/2012-6 ze dne 20. 2. 2012 děti Karel Holý a Jana Holá předány do péče Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc. Dále vedoucí oddělení péče o děti a mládež uvedla, že hovořila se všemi pracovníci odboru, přičemž zjistila, že se tvrzení paní Holé o tom, že jí jejich pracovnice sdělila, že výživné nemusí platit, nezakládá na pravdě.

K prověření, zda matka Květa Holá plní svou vyživovací povinnost ve vztahu k dalším jejím dětem, byly vyžádány zprávy z místně příslušných úřadů práce podle místa pobytu dětí, a to z Úřadu práce České republiky, kontaktní pracoviště Cheb, a z Úřadu práce České republiky, kontaktní pracoviště Karlovy Vary.

Ze zprávy Úřadu práce České republiky, kontaktní pracoviště Cheb, bylo zjištěno, že rozsudkem Okresního soudu v Chebu, č. j. 18 P XX/2004-76 ze dne 24. 5. 2005, které je v právní moci ode dne 21. 9. 2005, byla Květě Holé stanovena povinnost přispívat na výživu dcery Zdenky Malé částkou ve výši 200,-- Kč měsíčně k rukám Úřadu práce České republiky, kontaktní pracoviště Cheb. Matka svoji vyživovací povinnost neplnila, kromě částek 250,-- Kč zaplacených v říjnu 2005, 250,-- Kč v listopadu 2005 a 500,-- Kč v lednu 2006. Srážkami nařízenými usnesením Okresního soudu v Chebu, č. j. 13 E XXX/2007-4 ze dne 24. 9. 2007, které je v právní moci ode dne 17. 10. 2007, bylo Květě Holé exekučně sraženo z dávek státní sociální podpory, rodičovského příspěvku, celkem 7568,-- Kč. Za období od 21. 9. 2005 tak dlužila Úřadu práce České republiky, kontaktnímu pracovišti Cheb, částku ve výši 9400,-- Kč. Rozsudkem Okresního soudu v Chebu, č. j. 19 P XXX/2009-163 ze dne 23. 7. 2010, který je v právní moci ode dne 1. 9. 2010, byla Květě Holé stanovena povinnost přispívat na výživu dětí Karla Holého a Jany Holé částkou ve výši 595,-- Kč měsíčně na každé z dětí k rukám Úřadu práce České republiky, kontaktní pracoviště Cheb. Vzhledem ke změně struktury úřadů práce měla od 1. 6. 2011 zasílat výživné na účet Úřadu práce České republiky, kontaktní pracoviště Karlovy Vary. O tom byla úřadem práce písemně vyrozuměna. Svoji povinnost však neplnila a za období od srpna 2010 do

31. 5. 2011 dlužila Úřadu práce České republiky, kontaktní pracoviště Cheb částku ve výši 10115,-- Kč a za období od 1. 6. 2011 do 20. 2. 2012 částku ve výši 11900,-- Kč Úřadu práce České republiky, kontaktní pracoviště Karlovy Vary.

Z vyžádané zprávy ze Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc Plzeň ze dne 7. 5. 2012, bylo zjištěno, že děti Karel Holý a Jana Holá byly předány do péče zařízení dne 20. 2. 2012. Matce prozatím nebyla stanovena povinnost hradit příspěvek na pobyt a péči o nezletilé děti.

Ke zjištění skutečností k Václavu Holému byla vyžádána zpráva z Vězeňské služby ČR, Věznice Pardubice. Z doručené zprávy bylo zjištěno, že Václav Holý je ve výkonu trestu odnětí svobody od 13. 6. 2011 do současné doby. Při nástupu nahlásil vyživovací povinnost k dětem Haně Váňové a Janu Váňovi. Odsouzený nebyl ze zdravotních důvodů pracovně zařazen.

Vyživovací povinnost obecně vychází ze zákona o rodině.

Podle § 26 odst. 1 zákona o rodině upraví soud před rozhodnutím, kterým se rozvádí manželství rodičů nezletilého dítěte, jejich práva a povinnosti k dítěti pro dobu po rozvodu. Zejména určí, komu bude dítě svěřeno do výchovy a jak má každý z rodičů přispívat na jeho výživu. Nežijí-li rodiče nezletilého dítěte spolu a nedohodnou-li se o úpravě výchovy a výživy dítěte, může soud podle § 50 odst. 1 zákona o rodině i bez návrhu rozhodnout, komu bude dítě svěřeno do výchovy a jak má každý z rodičů přispívat na jeho výživu.⁴⁵

Jiným způsobem se však určuje výše příspěvku na úhradu péče u dětí, které jsou umístěny v dětských domovech a v ostatních obdobných zařízeních.

Příspěvek na úhradu péče poskytované dětem v těchto zařízeních se stanoví podle zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění novel, kde v hlavě VI, § 27 je stanovena povinnost osobám odpovědným za výchovu přispívat na úhradu péče poskytované dětem a uveden způsob

⁴⁵ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 94 ze dne 4. prosince 1963 o rodině. In *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. 1963, částka 53, s. 342-344. Dostupné také z WWW:<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=94/1963&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>. ISSN 1211-1244.

výpočtu výše příspěvku. Výši příspěvku stanoví rozhodnutím ředitel příslušného zařízení.⁴⁶

Rodiče dětí, které byly na základě rozhodnutí soudu nebo žádosti obecního úřadu obce s rozšířenou působností umístěny do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, mají podle zákona č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění novel, povinnost hradit příspěvek na úhradu pobytu a péče poskytované v zařízení. Postup ke stanovení výše příspěvku a další podmínky jsou stanoveny v § 42b až § 42f tohoto zákona.⁴⁷

K prověření všech skutečností, které mají vliv na posouzení věci, byly vyžádány a obdrženy:

- rodné listy z matrik městských úřadů příslušných dle místa narození,
- výpis z katastru nemovitostí podezřelé,
- zpráva z Úřadu práce České republiky, kontaktní pracoviště v Chebu, evidence uchazečů o zaměstnání,
- zpráva z Úřadu práce České republiky, kontaktní pracoviště v Chebu, odboru státního sociálního zabezpečení,
- zpráva z České správy sociálního zabezpečení v Chebu,
- zpráva z Městského úřadu v Aši, evidence přestupků, k osobě podezřelé Květy Holé,
- zprávy od jejích zjištěných zaměstnavatelů,
- zpráva z Okresního soudu v Chebu, ke sdělení, zda jsou proti podezřelé vedena exekuční řízení.

Z vyžádaných zpráv bylo zjištěno, že Květa Holá v době, kdy neplnila svoji vyživovací povinnost, byla evidována na úřadu práce jako uchazečka o zaměstnání. Ve 4 případech však byla z evidence sankčně vyřazena za nedodržení povinností uchazeče. Zaměstnána byla jen krátce v období od 1. 2. 2011 do 28. 2. 2011 ve společnosti

⁴⁶ ČESKO. Zákon č. 109 ze dne 5. února 2002 o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2002, částka 48, s. 2988. Dostupné také z WWW:< <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2002/sb048-02.pdf>>. ISSN 1211-1244.

⁴⁷ ČESKO. Zákon č. 359 ze dne 9. prosince 1999 o sociálně-právní ochraně dětí. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1999, částka 111, s. 7674. Dostupné také z WWW:< http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=359/1999&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy >. ISSN 1211-1244.

TEKAZ, s. r.o. Cheb a v období od 7. 4. 2011 do 10. 6. 2011 ve společnosti Jiří Šlechta, Aš. Pobírala dávky státní sociální podpory – rodičovský příspěvek a příspěvek na bydlení. Žádné nemovitosti nevlastní. Exekuční řízení bylo vedeno pro oprávněný Úřad práce České republiky.

Během prověřování obstará policejní orgán k prověření všech skutečností, které mají vliv na posouzení věci, potřebné podklady, spisy a jiné písemné materiály, a to v souladu s oprávněním uvedeném v § 158 odst. 3 písm. c) trestního řádu. Státní orgány, právnické a fyzické osoby jsou dle § 8 odst. 1 trestního řádu povinny bez zbytečného odkladu, a nestanoví-li zvláštní předpis jinak, i bez úplaty dožádání vyhovovat, pokud nevyhovění nebylo v důsledku skutečností uvedených v § 8 odst. 4 až 6 trestního řádu. Důsledkem nevyhovění žádosti může být uložení pořádkové pokuty dle § 66 trestního řádu.⁴⁸

V praxi dochází ke zbytečným průtahům zejména při obstarávání zpráv od zaměstnavatelů. Většinou se jedná o majitele společností, kteří buď nechtějí s policií spolupracovat, svoji podnikatelskou činnost ukončili, nebo jsou jejich společnosti v likvidaci. V těchto případech je poučení o důsledku nevyhovění a v krajním případě uložení pořádkové pokuty, účinným nástrojem k obstarání příslušné zprávy.

Na poučení nesmí policejní orgán zapomínat.

Policejní orgán dále s přihlédnutím na okolnosti případu obstará potřebné podklady, které nepředložila oprávněná nebo povinná osoba. Jedná se zejména o:

- rodný list dítěte na matrice příslušného městského úřadu,
- u příslušného soudu rozsudky o rozvodu, všechny rozsudky o úpravě výchovy a výživy nezletilého s doložkou nabytí právní moci,
- v případě že v době prověřování probíhá řízení v této věci, vyžádá zprávu o průběhu řízení,
- v případě, že probíhalo soudní řízení o určení otcovství, vyžádá rozhodnutí v této věci s vyznačením doložky právní moci,

⁴⁸ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961 o trestním řízení soudním (trestní řád). In *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. 1961, částka 66, s. 515-538. Dostupné také z WWW:<<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1961/sb66-61.pdf>>. ISSN 1211-1244.

- v případě, že u nezletilého dítěte došlo ke změně příjmení, vyžádá příslušná rozhodnutí s vyznačením doložky právní moci, rozsudek od příslušného okresního soudu o souhlasu ke změně příjmení a rozhodnutí městského úřadu o změně příjmení,
- zprávy příslušných soudů k tomu, zda je nebo bylo v rozhodné době proti povinné osobě vedeno exekuční řízení ve věci nehrazení výživného, případně jiná exekuční řízení, s jakým výsledkem, zda byla vymožena nějaká částka a jaká částka byla použita k uspokojení dlužného výživného,
- zprávy podle trvalého bydliště osoby z příslušného úřadu práce, jak k oprávněné, tak i k povinné osobě, a to za účelem posouzení finanční situace, zda v předmětné době pobírala dávky pomoci v hmotné nouzi dle zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění novel,
- zprávy podle trvalého bydliště osoby příslušného úřadu práce, oddělení státní sociální podpory, jak k oprávněné, tak i k povinné osobě, a to za účelem posouzení finanční situace, zda v předmětné době pobírala nějaké dávky státní sociální podpory,
- zprávu úřadu práce příslušného podle trvalého bydliště povinné osoby k jeho evidenci na úřadu práce jako uchazeče o zaměstnání, zejména k průběhu evidence se zaměřením k tomu, jak probíhala spolupráce, kdy a jaká zaměstnání mu byla nabízena s ohledem na jeho vzdělání, kvalifikaci a zdravotní stav, s jakým výsledkem, zda měl povinný nárok na poskytnutí dávek v nezaměstnanosti, zda mu byly přiznány, v jaké výši, po jakou dobu, zda a z jakého důvodu bylo vyplácení ukončeno, zda nahlásil vyživovací povinnost při zaevidování do evidence uchazečů o zaměstnání, ke komu a zda mu byla v této souvislosti stržena nějaká finanční částka a v jaké výši a kam byla zaslána, včetně případných srážek na výkon exekuce,
- zprávu od okresní správy sociálního zabezpečení k povinnému k otázce, zda byl v pracovní neschopnosti v rozhodném období, zda pobíral nemocenské dávky a ke zjištění, zda a kde byl zaměstnán,
- zprávu od správy sociálního zabezpečení příslušné dle trvalého bydliště povinné osoby, nebo sídla firmy, ve které byl zaměstnán.

Vyžádá zprávy od jednotlivých zaměstnavatelů povinného, kteří byli zjištěni z výsledku povinného, ze správy okresní správy sociálního zabezpečení, úřadu práce, exekučního soudu, případně jiným způsobem k otázkám:

- od kdy je /přesné datum/, příp. od kdy a do kdy byl /přesné datum/ povinný u konkrétního zaměstnavatele zaměstnán,
- v jakém pracovním poměru, zda na dobu určitou, na dobu neurčitou, nebo brigádně (dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr) a v jakém pracovním zařazení,
- uvést podstatné okolnosti týkající se jeho pracovního poměru - zejména pracovní morálka, spolehlivost, schopnosti, chování v mezilidských vztazích,
- jaký je, případně byly jeho výděvky ve stanoveném období,
- zda nahlásil vyživovací povinnost, ke komu, zda mu byla ze mzdy stržena nějaká finanční částka v této souvislosti, v jaké výši, kam byla zaslána, včetně exekuce,
- v případě, že se jedná o bývalého zaměstnance, jaký byl důvod ukončení pracovního poměru.

Vyžádá zprávu z Centrální evidence vězeňské služby ČR vězňů ke skutečnosti, zda byl povinný v rozhodné době ve vazbě nebo výkonu trestu odnětí svobody.

V případě, že povinný byl ve výkonu vazby nebo odnětí svobody, vyžádá od příslušné věznice zprávu k době výkonu vazby nebo odnětí svobody k otázkám:

- zda při nástupu nahlásil vyživovací povinnost k nějaké osobě,
- zda měl možnost v této době pracovat a zda pracoval,
- zda z jeho platu byly nějaké částky zasílány na úhradu výživného,
- jak se choval v době výkonu vazby nebo trestu.

Dále provede lustrace v policejních informačních systémech ke zjištění informací potřebných k prověření věci, zejména v evidenci pátrání po osobách, zda osoba není osobou hledanou nebo pohřešovanou, a v evidenci motorových vozidel ke zjištění, zda je majitelem motorového vozidla.

V případě, že byl podezřelý v posledních třech letech pro tento trestný čin odsouzen nebo potrestán, probíhalo nebo probíhá prověřování, vyšetřování nebo řízení před soudem, je nutné zjistit, jakým způsobem bylo konkrétní trestní řízení ukončeno nebo v jakém je stádiu a vyžádat ověřenou kopii příslušného rozhodnutí. Pokud je pravomocné, musí obsahovat doložku právní moci.

Takovým rozhodnutím může být

1. rozhodnutí soudu

- a. trestní příkaz dle § 314e trestního řádu
- b. rozsudek příslušného soudu dle § 225 trestního řádu, včetně příp. rozhodnutí o odvolání
- c. zprošťující rozsudek příslušného soudu dle § 226 písm. e) trestního řádu vzhledem k § 197 trestního zákona (zanikla-li trestnost činu)

2. rozhodnutí státního zástupce

- a. obžaloba státního zástupce dle § 176 trestního řádu
- b. návrh na potrestání dle § 179d trestního řádu
- c. usnesení státního zástupce o zastavení trestního stíhání dle § 172 odst. 1 písm. f) trestního řádu vzhledem k ustanovení § 197 trestního zákoníku (zanikla-li trestnost činu)

3. rozhodnutí policejního orgánu

- a. návrh příslušného policejního orgánu na podání obžaloby dle § 166 odst. 3 trestního řádu
- b. zpráva o výsledku zkráceného přípravného řízení dle § 179c odst. 1 trestního řádu
- c. usnesení policejního orgánu o odložení věci dle ustanovení § 159a odst. 1 trestního řádu vzhledem k zániku trestní odpovědnosti dle § 197 trestního zákoníku a to v případě, že došlo k uhrazení dlužného výživného ještě před vyhotovením usnesení o zahájení trestního stíhání dle ustanovení § 160 odst. 1 trestního řádu.

Pokud dítě ukončilo povinnou školní docházku a nenastoupilo další studium, nebo studium bylo ukončeno či přerušeno, a je-li starší šestnácti let, vyžádá zprávu z úřadu práce příslušného k evidenci uchazeče o zaměstnání a dále vyžádá zprávy z příslušného úřadu práce ohledně pobírání sociálních dávek.

Pokud dítě dovršilo 18. rok svého věku a stále se studiem připravuje na výkon svého povolání, vyzve je k podání vysvětlení se zaměřením na otázky jako výsledku osoby oprávněné a dále se zaměřením na přesný název a adresu školy, ročník, typ studia, obor a předpokládanou dobu ukončení studia.

Vyžádá zprávy z příslušné školy ohledně studia nezaopatřeného syna nebo dcery, k otázkám:

- zda oprávněný studuje tuto školu,
- jaká je doba jeho studia - přesné datum začátku a předpokládaného ukončení,
- jaký ročník a jaký obor studuje.

V případě, že podezřelý pro svou nemoc neměl uplatnění na trhu práce nebo byly pracovní možnosti sníženy a podezřelý dá souhlas k vydání lékařské zprávy k jeho zdravotnímu stavu, vyžádá zprávu od příslušného lékaře k zdravotnímu stavu povinného s ohledem na skutečnost, zda nemoc měla podstatný vliv na pracovní možnosti a k jeho možnostem při uplatnění na trhu práce.

K tomuto je však nutný písemný souhlas podezřelého.⁴⁹

Na základě získaných informací opatří další, zejména listinné důkazy a provede výslechy dalších svědků, například rodinných příslušníků, pokud mají souvislost nebo podstatné informace k objasnění věci.

4.3 Rozhodnutí ve věci policejním orgánem

Prověřováním přijatého oznámení bylo z výpovědí oznamovatelky, podezřelé, z vyžádaných zpráv a podkladů zjištěno, že Květa Holá se dopustila souběhu tří trestných činů zanedbání povinné výživy dle § 196 odst. 1 trestního zákoníku.

1. V Aši a na dalších místech, kde se zdržovala, v době od 1. 4. 2009 neplnila svoji vyživovací povinnost uvedenou v § 85 a násl. zákona o rodině a nepřispívala na úhradu péče jejího dítěte Jana Nového, u něhož byla rozsudkem Okresního soudu v Chebu 18 P XXX/2006-140 ze dne 6. 11. 2008, který je v právní moci ode dne 12. 12. 2008 nařízena ústavní výchova, dítě bylo umístěno do Dětského domova v Chebu a matce dítěte byla rozhodnutím ředitele dětského domova č. j. XX/09 SŘ-42/2 ze dne 15. 4. 2009, který je v právní moci ode dne 15. 5. 2009, dnem 1. 4. 2009 stanovena povinnost přispívat na úhradu péče poskytované dítěti částkou ve výši 691,- Kč, syna

⁴⁹ ČESKO. Zákon č. 372 ze dne 6. listopadu 2011 o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách). In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2011, částka 131, s. 4761. Dostupné také z WWW:<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=372/2011&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>. ISSN 1211-1244.

nenavštěvovala, nejevila o něj žádný zájem a Dětskému domovu Cheb dluží částku ve výši 24697,- Kč.

2. V době od 21. 9. 2005 kromě částky 250,- Kč zaplacené v říjnu 2005, 250,- Kč v listopadu 2005 a 500,- Kč zaplacené v lednu 2006 neplnila svou vyživovací povinnost přispívat na výživu své dcery Zdeny Malé, která byla na základě rozsudku Okresního soudu v Chebu č. j. 18 P XX/2004 ze dne 22. 7. 2004, který je v právní moci od 6. 10. 2004, svěřena do pěstounské péče prarodičů, manželům Evě Malé a Antonínu Malému. Matce dítěte Květě Holé byla rozsudkem Okresního soudu v Chebu č. j. 18P XX/2004-76 ze dne 24. 5. 2005, který je v právní moci ode dne 21. 9. 2005, stanovena povinnost přispívat na výživu dcery částkou ve výši 200,- Kč měsíčně k rukám Úřadu práce ČR, kontaktní pracoviště Cheb. V uvedeném období bylo srážkami nařízenými usnesením Okresního soudu v Chebu, č. j. 13 E XXX/2007-4 ze dne 24. 9. 2007, který je v právní moci ode dne 17. 10. 2007, exekučně sraženo z dávek státní sociální podpory - rodičovského příspěvku vypláceného Květě Holé Úřadem práce ČR celkem 7568,- Kč a za uvedené období tak dluží částku ve výši 9400,- Kč.

3. V době od 1. 9. 2010 neplnila svou vyživovací povinnost na své děti Karla Holého a Janu Holou, které byly rozsudkem Okresního soudu v Chebu č. j. 19P XXX/2009-163 ze dne 23. 7. 2010, který je v právní moci ode dne 1. 9. 2010, svěřeny do pěstounské péče manželů Haně Váňové a Janu Váňovi. Matce byla stanovena povinnost přispívat na výživu každého z nezletilých za období od 1. 9. 2010 částkou ve výši 595,- Kč měsíčně k rukám Úřadu práce ČR, kontaktní pracoviště v Chebu, a od 1. 6. 2011 do 20. 2. 2012 k rukám Úřadu práce ČR, kontaktní pracoviště v Karlových Varech. Dne 20. 2. 2012 na základě usnesení Okresního soudu v Karlových Varech pod č. j. 23 Nc XXXX/2012-6 byly děti předány do péče Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc Plzeň.

Těchto jednání se dopouštěla, přesto že o své vyživovací povinnosti věděla. Až na výjimečné platby ji neplnila ani v době, kdy byla zaměstnána. O své děti nejevila patřičný zájem a na jejich výživu nepřispívala vzhledem k jejím možnostem a schopnostem částkami nižšími, než byly stanoveny, ani jiným způsobem.

Na základě zjištěných skutečností bylo dne 2. 5. 2012 Květě Holé dle § 179b odst. 3 trestního řádu sděleno podezření ze spáchání těchto třech trestných činů spáchaných v souběhu. Po předání záznamu o sdělení podezření byla vyslechnuta jako

osoba podezřelá ze spáchání trestného činu na protokol o výslechu podezřelého, ve kterém uvedla obdobné skutečnosti jako v podaném vysvětlení dne 11. 1. 2012.

Záznam o sdělení podezření je přílohou č. III.

Dne 11. 5. 2012 policejní orgán Obvodního oddělení Plesná ukončil prověřování tohoto trestného činu a spisový materiál podle § 179c odstavec 1 trestního řádu předložil se zprávou o výsledku zkráceného přípravného řízení státnímu zástupci Okresního státního zastupitelství v Chebu.

Zpráva o výsledku zkráceného přípravného řízení je přílohou č. IV.

Policejní orgán, který prováděl prověřování, vyhodnotí shromážděné informace, výpovědi a důkazy a rozhodne o dalším postupu ve věci. V dané věci musí posoudit, zda projednání této trestní věci je možné, vzhledem ke stanovené době a okolnostem případu, konat ve zkráceném přípravném řízení, nebo zda ji postoupí do vyšetřování.

Pokud policejní orgán neprověří ve lhůtě

a) do dvou měsíců od jejich přijetí, jde-li o věc patřící do příslušnosti samosoudce, v níž se nekoná zkrácené přípravné řízení

b) do tří měsíců, jde-li o jinou věc patřící do příslušnosti okresního soudu,

policejní orgán státnímu zástupci písemně zdůvodní, proč nebylo možné v zákonem stanovené lhůtě prověřování skončit, jaké úkony je třeba ještě provést a po jakou dobu bude prověřování pokračovat. Státní zástupce může pokynem policejnímu orgánu jednak změnit výčet úkonů, které mají být ještě provedeny, jednak stanovit odlišně lhůtu, po kterou má prověřování ještě trvat.⁵⁰

Neskončí-li policejní orgán prověřování v prodloužené lhůtě, předloží spis podle § 159 trestního řádu státnímu zástupci s odůvodněným návrhem na její prodloužení.

Zjistí-li prověřováním policejní orgán, že ve věci nejde o podezření z trestného činu a není na místě vyřídit věc jinak, odloží ji podle § 159a odst. 1 trestního řádu.

⁵⁰ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961 o trestním řízení soudním (trestní řád). In *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. 1961, částka 66, s. 538. Dostupné také z WWW:<<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1961/sb66-61.pdf>>. ISSN 1211-1244.

Bylo-li zjištěno, že jde o podezření ze spáchání trestného činu zanedbání povinné výživy podle § 196 trestního zákoníku, lze ve věci konat zkrácené přípravné řízení za dodržení podmínek stanovených v § 179a trestního zákoníku.

Podmínka, že se jedná o trestný čin, o němž přísluší konat řízení v prvním stupni okresnímu soudu a za který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje pět let je splněna, neboť trestní sazba u nejzávažnější kvalifikované skutkové podstaty tohoto přečinu podle § 196 odst. 3 trestního zákoníku je stanovena na jeden až tři roky.

Dále je podstatné v průběhu prověřování dodržet lhůtu uvedenou v § 179b odst. 4 trestního řádu, ve které musí být zkrácené přípravné řízení skončeno, tedy lhůtu dvou týdnů od doby, kdy policejní orgán sdělil podezřelému, že spáchání kterého skutku je podezřelý a jaký trestný čin je v tomto skutu spatřován. V této lhůtě musí policejní orgán předat spisový materiál státnímu zástupci se zprávou o výsledku zkráceného přípravného řízení, avšak s předstihem tak, aby státní zástupce mohl ještě v této lhůtě učinit vlastní rozhodnutí. Z tohoto důvodu je vhodné veškeré důkazní materiály opatřit ještě před zahájením zkráceného přípravného řízení.⁵¹

V případě, že policejní orgán neukončí v této lhůtě zkrácené přípravné řízení, může podat návrh státnímu zástupci na prodloužení lhůty k prověřování. Státní zástupce může dle § 179f odst. 2 písm. a) trestního řádu lhůtu prodloužit, nejvýše však o deset dnů.

Případně podle § 179f odst. 2 trestního řádu nařídí policejnímu orgánu, který dosud vedl zkrácené přípravné řízení, aby zahájil trestní stíhání a dále postupoval podle ustanovení hlavy desáté, nebo uloží, aby věc byla předložena policejnímu orgánu uvedenému v § 161 odst. 2 trestního řádu k zahájení trestního stíhání; státní zástupce tak postupuje vždy, je-li dán některý z důvodů uvedených v § 179f odstavec 1 trestního řádu.

V případě, že ve věci nebylo konáno zkrácené přípravné řízení a bylo zjištěno, že ve věci jde o podezření ze spáchání přečinu zanedbání povinné výživy dle § 196

⁵¹ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961 o trestním řízení soudním (trestní řád). In *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. 1961, částka 66, s. 543. Dostupné také z WWW:<<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1961/sb66-61.pdf>>. ISSN 1211-1244.

trestního zákoníku, který spáchala určitá osoba, věc dle § 162 odst. 1 trestního řádu bez odkladu předloží orgánu příslušnému konat vyšetřování.

Pokud povinný během prověřování uhradil celou dlužnou částku výživného za sledované období a trestný čin neměl trvale nepříznivých následků, policejní orgán věc odloží dle ustanovení § 159a odst. 1 trestního řádu vzhledem k zániku trestní odpovědnosti dle § 197 trestního zákoníku, a to v případě, že došlo k uhrazení dlužného výživného ještě před vyhotovením usnesení o zahájení trestního stíhání dle ustanovení § 160 odst. 1 trestního řádu. Tento postup je možný jen v případě, že podezřelý skutečně uhradí celou dlužnou částku výživného a to všem oprávněným subjektům, kterým kromě rodiče může být i dospělé dítě, dětský domov nebo obdobné zařízení, ve kterém je dítě umístěno, nebo stát v zastoupení Úřadem práce ČR.

„Základní podmínkou pro zánik trestní odpovědnosti zanedbání povinné výživy je, že pachatel dodatečně splní svou vyživovací povinnost v celém rozsahu. Dodatečným splněním vyživovací povinnosti ve smyslu § 197 je třeba rozumět vyrovnání částky, kterou obžalovaný mohl zaplatit podle svých výdělkových možností, i když snad byl v řízení občanskoprávním uznán povinným platit částky vyšší, jeho skutečným výdělkovým možnostem a schopnostem v době trestného činu neodpovídající (srov. R III. /1962 a SR, 1995, č. 82). Musí zaplatit i plnění (výživné) v mezidobí promlčené (srov. R 11/1984), nikoli však výživné stanovené předběžným opatřením (srov. R 2/1984).“⁵²

„21/03: Smyslem § 197 tr. zák. je to, aby pachatel uhradil dlužné výživné za celé období, pro které je stíhán a pro něž rovněž soud zjišťuje jeho trestní odpovědnost. Ke splnění podmínek účinné lítosti ve smyslu § 197 tr. zák. není nutné, aby pachatel uhradil výživné i za období předcházející (za které nebyl postaven před soud, příp. byl již za ně odsouzen apod.) ani za období následující, tedy období po sdělení obvinění, neboť takové období je nutno s ohledem k § 12 odst. 11 tr. řádu považovat již za další skutek.“⁵³

Státní zástupce Okresního státního zastupitelství v Chebu dne 16. 5. 2012 podal dle § 179c odst. 2 písm. a) trestního řádu Okresnímu soudu v Chebu návrh na potrestání

⁵² ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. Praha, 2010, s. 1739.

⁵³ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákon a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha, 2009, s. 250.

Květy Holé, v němž akceptoval zprávu o výsledku zkráceného přípravného řízení. Návrh na potrestání je přílohou č. V.

4.4 Skutečnosti komplikující prověřování

Mezi prověřovanými jsou i složitější a komplikovanější případy, které jsou administrativně a časově náročnější. I tyto případy je nutno pečlivě prověřit a rozhodnout o správném postupu. Patří mezi ně následující situace:

➤ **Povinný rodič má více dětí, na které má vyživovací povinnost.**

V takovém případě je nutno prověřit, zda neplní vyživovací povinnost jen na některá z dětí, nebo na žádné z dětí. Je nutno prověřit, kde děti bydlí, kdo je má svěřeny do výchovy. Pokud bydlí odděleně, postupuje se u každého dítěte jako u jednotlivého trestného činu, prověřování se však vede ve společném řízení dle § 20 trestního řádu. Provedení výsledků oprávněných osob se vzhledem k různým místům jejich bydliště zpravidla vyžadují dožádáním u místně příslušných policejních orgánů. Rovněž je nutno vyžádat všechny potřebné zprávy od místně příslušných orgánů státní správy a územní samosprávy ke zjištění osobních a majetkových poměrů oprávněných osob.

„Jestliže pachatel neplní svou vyživovací povinnost k více dětem, je pro posouzení zda jde o jeden trestný čin nebo více trestných činů, rozhodující počet výchovných prostředí v kterých se tyto děti nacházejí (např. jestliže pachatel neplní svou vyživovací povinnost ke třem dětem, které jsou ve výchově a výživě jedné matky, půjde o jeden trestný čin zanedbání povinné výživy podle § 196; pokud je však jedno dítě ve výchově a výživě u své matky, druhé dítě téže matky je umístěno ve výchovném ústavu a třetí dítě od jiné matky je v pěstounské péči, půjde o tři trestné činy zanedbání povinné výživy podle § 196 v reálném souběhu)⁵⁴.“

➤ **Není znám pobyt povinné osoby.**

Často se stává, že povinný se s oprávněným nestýká, neudrzuje s ním žádné kontakty, nezdrzuje se ve svém trvale hlášeném bydlišti a jeho pobyt není znám. Oprávněný tedy nezná bydliště ani zaměstnání povinného.

⁵⁴ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. Praha, 2010, s. 1728.

Policejní orgán musí provést šetření ke zjištění pobytu osobě oprávněného, aby ho mohl vyzvat k podání vysvětlení k důvodům, které ho vedou k neplnění vyživovací povinnosti. Musí zejména provést prověrky v místě trvalého bydliště, v místech jeho posledního pobytu, posledního známého zaměstnání, mezi jeho příbuznými a osobami, s nimiž se stýkal. Vyžádat zprávy z místně příslušného úřadu práce, městských úřadů, okresní správy sociálního zabezpečení.

Pokud je provedené šetření k osobě bezvysledné a jsou dány podmínky k zadržení osoby dle § 76 odst. 1 trestního řádu, je-li tedy dán i některý z důvodů vazby dle § 67 trestního řádu, vyžádá souhlas státního zástupce k zadržení osoby podezřelé.

V tomto případě se jedná o hledanou osobu a policejní orgán nechá vyhlásit službou kriminální policie a vyšetřování Policie ČR celostátní pátrání po podezřelé osobě.⁵⁵

Policejní orgán, který osobu vypátral, ji zadrží dle § 76 odst. 1 trestního řádu a vyslechne k okolnostem zadržení a k věci a o výslechu sepíše protokol dle § 76 odst. 3 trestního řádu. V protokolu označí všechny skutečnosti v tomto paragrafu uvedené. Po jeho výslechu rozhodne o dalším postupu.⁵⁶

Tyto případy jsou časově zdlouhavé v závislosti na době, ve které se podaří pobyt podezřelého vypátrat. Prověřování může trvat i několik let.

➤ **Povinný nebo oprávněný je občanem jiného státu a bydlí na území cizího státu.**

Policejní orgán prověřuje i případy, kdy jeden ze subjektů vyživovacího vztahu je občanem České republiky nebo jiného státu, ale žije na území jiného státu a druhý žije na území České republiky. V těchto případech je nezbytná mezinárodní pomoc a spolupráce orgánů činných v trestním řízení na základě mezinárodních smluv a dohod. Postup právního styku s cizinou je upraven v trestním řádu, části čtvrté, hlavě dvacáté páté. Při prověřování lze rovněž využívat mezinárodní policejní spolupráce. Takto získané informace jsou spíše operativní a nelze je požit jako důkaz v trestním řízení. Při prověřování trestného činu je nezbytná úzká spolupráce s dozorovým státním zástupcem. Při právním styku s cizinou je nutné pořizovat překlady písemností, jejichž

⁵⁵ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 135 ze dne 22. října 2010 o pátrání, s. 15.

⁵⁶ ŠÁMAL, P. a kol.. *Přípravné řízení trestní*. Praha, 1997, s. 831.

vyhotovení rovněž prodlužují dobu prověřování. Spolupráce s některými státy, zejména mimo států EU je velice problematická a zdlouhavá.

➤ **Oprávněné dítě žije v dětském domově nebo jiném výchovném ústavu.**

Zde je nutné prověřit, zda rodičům dítěte nebo některému z nich bylo stanoveno ředitelem domova, ústavu nebo jiným oprávněným subjektem platit ošetrovné nebo příspěvek na výživu a zda rozhodnutí v této věci bylo povinnému prokazatelně doručeno. Je nutné opatřit rozhodnutí s vyznačením nabytí právní moci a sdělení o způsobu doručení. Toto je nezbytné pro posouzení subjektivní stránky trestného činu, zda povinný věděl o své stanovené vyživovací povinnosti. Policejní orgán musí zjistit, zda neplní svoji povinnost jen jeden z rodičů, nebo žádný. V případě, že ji neplní oba rodiče, kteří spolu nežijí ve společné domácnosti, jedná se o dva trestné činy zanedbání povinné výživy dle § 196 trestního zákoníku. Pokud žijí oba rodiče ve společné domácnosti a úmyslně povinnost neplní, jedná se o spolupachatelství ve smyslu § 23 trestního zákoníku.

Stává se, že ředitelé těchto zařízení podávají trestní oznámení až po dlouhé době, někdy i několika let, po kterou rodiče svou vyživovací povinnost neplní. V těchto případech se musí prověřit celé období páchání trestného činu. Vzhledem k tomu, že děti bývají přemisťovány mezi různými dětskými domovy, musí se vyžádat zprávy ze všech domovů, provést výslechy jejich ředitelů nebo pověřených pracovníků a ověřit, zda u nich byla vyživovací povinnost rodičům stanovena a zda ji plnili. V některých případech ani nelze dokumenty vzhledem ke skartačním dobám dohledat.

5 Úvahy de lege ferenda

O způsobu donucení povinných subjektů plnit svou vyživovací povinnost probíhá neustále veřejná i odborná diskuse, na jejímž základě dochází k legislativním změnám. Poslední změnou u přečinu zanedbání povinné výživy byla změna v trestním zákoníku, která je popsána v druhé kapitole této práce.

Vzhledem ke stálému růstu počtu případů neplnění vyživovací povinnosti a špatné vymahatelnosti vzniklých dluhů je do budoucna nutné uvažovat o změnách v právních předpisech. K návrhům na změnu příslušných zákonů patří například úplné zrušení trestného činu zanedbání povinné výživy a ponechání pouze možnosti vymáhat dlužné výživné občansko-právní cestou, ukládání trestu zákazu řízení motorových vozidel a odnímání řidičského oprávnění neplatičům výživného, nebo přechod povinnosti platit výživné v případě jejího neplnění na stát, který poté bude dlužné výživné po povinných osobách vymáhat. Stát by měl mít v tomto případě účinnější nástroje k vymáhání dlužné částky než oprávněné subjekty. Přitom je nutné si uvědomit, že poškozenými jsou často lidé ze sociálně slabých vrstev, kteří nemají potřebné právní znalosti a nedokáží se v dané věci orientovat. Proto se obracejí se žádostí o pomoc na advokáty, za jejichž služby musí platit, a tím se jejich finanční situace ještě zhoršuje. Vymahatelnost dlužné částky není přesto jistá a pohledávky jsou často nedobytné. Při odnětí řidičského průkazu je opět diskutabilní, zda by se tak postupovalo ve všech případech, nebo vyjma případy, kdy se neplatič živí činností, při níž je nutné řídit motorové vozidlo. Pokud by byl tento trest ukládán i osobám, které by v důsledku odnětí řidičského oprávnění nemohli vykonávat své povolání, bylo by celé opatření kontraproduktivní.

Prezident republiky Václav Klaus v polovině září 2012 vetoval novelu trestního zákoníku, která se týkala i přečinu zanedbání povinné výživy. Ve svém dopise, který zaslal dne 17. září 2012 předsedkyni Poslanecké sněmovny parlamentu České republiky, mimo jiné uvádí, že krajně sporné je i ustanovení nového § 196a, které zní: Pachateli trestného činu zanedbání povinné výživy (§ 196) může soud uložit jako přiměřené omezení a přiměřené povinnosti uvedené v § 48 odst. 4 i přiměřené omezení, aby se zdržel řízení motorových vozidel. Toto přiměřené omezení soud uloží zejména tehdy, je-li důvodná obava, že povinnost uhradit dlužné výživné bude mařena nebo ztěžována. Prezident podotknul, že nerozumí tomu, jakou souvislost má řízení

motorových vozidel s neplacením výživného. Naopak se domnívá, že znemožnění používání motorových vozidel může ztížit výdělečné možnosti povinných osob a tedy i schopnost platit výživné. Toto ustanovení považuje za nesmyslné, kontraproduktivní a diktované pouze podprahovými emocemi.⁵⁷

„Poslanecká sněmovna setrvává na zákonu, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, přijatém Parlamentem dne 6. září 2012 a vráceném prezidentem republiky dne 17. září 2012.“⁵⁸

Snaha některých poslanců o změnu zákonů se často jeví jako snaha spíše uvolnit přeplněné věznice od pachatelů tohoto trestného činu a snížit pracovní zatíženost orgánů činných v trestním řízení, než pomoci oprávněným osobám dostat svého nároku na výživné. Trestní postih za neplnění vyživovací povinnosti je však účinným represivním nástrojem k vymáhání dlužné částky, zvláště za využití zvláštního ustanovení o účinné lítosti dle § 197 trestního zákoníku, a k donucení povinné osoby nadále vyživovací povinnost plnit.

Dalším účinným opatřením by mohlo být umístění odsouzených do věznice, ve které mají odsouzení možnost vykonávat pracovní činnost, a stanovení jim povinnosti tuto činnost vykonávat. Ze mzdy odsouzeného by bylo hrazeno výživné a exekučně i dluh na výživném. Ačkoliv se zdá, že ve věznicích je velké množství vězňů odsouzených za trestný čin neplnění vyživovací povinnosti soudy ukládají tresty odnětí svobody bez stanoveného podmíněného odkladu výkonu trestu, jen v závažných a opakovaných případech.

Současná právní úprava trestného činu zanedbání povinné výživy podle § 196 trestního zákoníku je dostačující, o změně do budoucna lze uvažovat spíše u § 197 trestního zákoníku. V praxi dochází k recidivě páchání trestného činu podle § 196 trestního zákoníku poté, kdy již za využití ustanovení o účinné lítosti podle § 197 trestního zákoníku zanikla trestní odpovědnost za předchozí jednání a pachatel využívá

⁵⁷ Václav Klaus [online]. © 2010 [cit. 2012-10-29]. Dostupné z WWW:<<http://klaus.cz/clanky/3186>>.

⁵⁸ ČESKO. Usnesení poslanecké sněmovny č. 391/2012 ze dne 7. listopadu 2012. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2012, částka 144, s. 4991. Dostupné také z WWW:< http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=390/2012&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy >. ISSN 1211-1244.

účelně účinné lítosti opakovaně. Důvodem tohoto jednání bývají spory mezi povinnou a oprávněnou osobou a snaha ztížit jí, po co nejdelší dobu, finanční situaci a výživu dětí.

„Někteří povinní (velmi často) tatínkové vyčkávají až do doby, kdy je vzneseno obvinění z tohoto trestného činu, pak teprve zaplatí dlužné výživné (někteří výtečníci si dlužné výživné dokonce spoří!) a zase mají načas od placení pokoj. Často výživné za povedeného synáčka či dcerušku honem zaplatí prarodiče, aby k trestnímu stíhání nedošlo.“⁵⁹

Zánik trestní odpovědnosti by bylo možné podmínit předpokladem, že pachatel bude po dobu nejméně 2 let svou povinnost plnit. V případě nesplnění této podmínky by byl trestný čin znovu projednán.

⁵⁹ HRUŠÁKOVÁ, M. *Rozvod a paragrafy*, Brno, 2003, s. 53.

Závěr

Při každodenní práci se policisté setkávají s přijímáním trestních oznámení na osoby, které si neplní svou zákonem stanovenou vyživovací povinnost. Tato trestní oznámení jsou povinni přijmout, prověřit je, a na základě zjištěných skutečností kvalifikovaně rozhodovat.

K prověřování tohoto jednání, které je kvalifikováno jako přečin zanedbání povinné výživy podle § 196 trestního zákoníku, je nutná nejen dokonalá znalost trestního zákoníku a trestního řádu, ale i souvisejících právních předpisů, zejména zákona o rodině a o registrovaném partnerství, z nichž vyživovací povinnost vychází. Rovněž je nutné sledovat a studovat novelizace těchto zákonů. Z tohoto důvodu jsou v úvodní teoretické části práce uvedena a popsána podstatná ustanovení z těchto zákonů a jsou vysvětleny souvislosti s prošetřovaným přečinem.

Provedeným průzkumem v Karlovarském kraji byla potvrzena aktuálnost daného problému. Trestní oznámení jsou stále přijímána na všech obvodních odděleních v rámci Karlovarského kraje a to až na výjimky ve vztahu vyživovací povinnosti rodičů vůči dětem. U tohoto specifického přečinu však není v možnostech policie jeho páčání zamezit. K omezení počtu přečinů by mohlo přispět přijetí některých změn v právních předpisech navrhované v kapitole Úvahy de lege ferenda.

V případové studii je podrobně popsán a analyzován postup policejního orgánu jím prověřovaného přečinu zanedbání povinné výživy dle § 196 trestního zákoníku, při jehož počátku byl na policii oznámen jeden trestný čin a až následným vlastním prověřováním bylo zjištěno, že pachatel se dopustil souběhu tří trestných činů. Z provedeného rozboru je zřejmé, že policisté se dopouští některých chyb. Na tyto chyby je zároveň poukázáno. Dále je navrhnout a podrobně popsán správný postup prověřování tohoto konkrétního přečinu, který by případným chybám měl předejít. Chyby, kterých se jednotliví pracovníci při zpracování přečinu dopouštějí, mohou mít za následek, že prověřování je neúměrně prodlužováno, příslušná rozhodnutí jsou rušena jako nezákonná, vracena k došetření nebo k novému projednání. Jednotlivé úkony při prověřování jsou administrativně a časově náročné. Proto důvodu je potřebné, aby tyto případy zpracovávali a prověřovali zkušení a proškolení policisté. Zpracovatelé musí neustále sledovat změny a novely příslušných předpisů a zákonů. Osvědčenými pomůckami při prověřování jsou podrobně rozpracované osnovy k postupu policistů při

prověřování a vzory písemností, které napomáhají zejména méně zkušeným policistům při prověřování věci, a to jak do kvality, rychlosti zpracování, tak i k zamezení případným chybám.

V policejní praxi nejsou prováděna školení zaměřená specificky na tento druh přečinu. Je tak na samotných policistech a jejich vlastní odpovědnosti, aby se sami vzdělávali a reagovali na novely právních předpisů. Rovněž nejsou policií vydávány žádné oficiální metodické návody k postupu při prověřování tohoto konkrétního přečinu. Policisté si sami vytváří vlastní pomůcky, kterými jsou například již zmiňované osnovy a vzory.

Pro zkvalitnění práce policistů by bylo účelné, aby příslušní služební funkcionáři na toto téma organizovali školení policistů, diskuse s odborníky, zajišťovali dostupnost příslušných zákonů s komentáři, metodických pokynů a pracovních pomůcek. Jako návod k postupu by mohla sloužit i tato bakalářská práce.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. CÍSAŘOVÁ, D. a kol.. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha : Linde Praha, a.s., 2006. 872 s. ISBN 80-7201-594-X.
2. HRUŠÁKOVÁ, M. *Rodinné právo v aplikační praxi: rozvod, děti výživné*. Praha: C. H. Beck, 2000. 42 s. ISBN 80-7179-293-4.
3. HRUŠÁKOVÁ, M. *Rozvod a paragrafy*. 2. vydání. Brno : Computer Press, 2003. 103 s. ISBN 80-7226-981-X.
4. CHODĚRA, O. *Partnerství, manželství a paragrafy*. 1. vydání. Praha : GRADA Publishing, spol. s.r.o., 2002. 108 s. ISBN 80-247-0217-7.
5. JELÍNEK, J., SOVÁK, Z. *Trestní zákon a trestní řád, Poznámkové vydání s judikaturou*. Praha : Leges, 1993. 661. ISBN 80-85647-03-6.
6. JELÍNEK, J. a kol.. *Trestní právo hmotné*. 2. vydání. Praha : Eurolex Bohemia, 2003. 314 s. ISBN 80-86432-62-9.
7. JELÍNEK, J. a kol.. *Trestní zákon a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 1. vydání. Praha : Leges, 2009. 1216 s. ISBN 978-80-87212-22-6.
8. KOVÁŘOVÁ, D. *Rodina a výživné*. 1. vydání. Praha : Leges, 2011. 152 s. ISBN 978-80-87212-84-4.
9. NOVOTNÝ, F. a kol.. *Praktikum Trestní právo hmotné*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 183 s. ISBN: 80-86898-39-3.
10. ŠÁMAL, P. a kol.. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 2011 s. ISBN: 978-80-7400-178-9.
11. ŠÁMAL, P. a kol.. *Přípravné řízení trestní*. Praha: C. H. Beck, 1997. 991 s. ISBN: 80-7179-087-7.

Legislativní dokumenty

1. ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 94 ze dne 4. prosince 1963 o rodině. In *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. 1963, částka 53, s. 339-350. Dostupné také z WWW:<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=94/1963&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>. ISSN 1211-1244.

2. ČESKO. Zákon č. 115 ze dne 26. ledna 2006 o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2006, částka 38, s. 1361-1376. Dostupné také z WWW:< http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=115/2006&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>. ISSN 1211-1244.
3. ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 140 ze dne 29. listopadu 1961 trestní zákon. In *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. 1961, částka 65, s. 465-512. Dostupné také z WWW:< http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=140/1961&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>. ISSN 1211-1244.
4. ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961 o trestním řízení soudním (trestní řád). In *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. 1961, částka 66, s. 513-576. Dostupné také z WWW:< http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=141/1961&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>. ISSN 1211-1244.
5. ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 353-464. Dostupné také z WWW: < http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=40/2009&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy >. ISSN 1211-1244.
6. ČESKO. Zákon č. 359 ze dne 9. prosince 1999 o sociálně-právní ochraně dětí. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1999, částka 111, s. 7662-7696. Dostupné také z WWW:< http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=359/1999&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy >. ISSN 1211-1244.
7. ČESKO. Zákon č. 109 ze dne 5. února 2002 o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2002, částka 48, s. 2977-2991. Dostupné také z WWW:< http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=109/2002&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy >. ISSN 1211-1244.

8. ČESKO. Zákon č. 372 ze dne 6. listopadu 2011 o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách). In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2011, částka 131, s. 4730-4801. Dostupné také z WWW:< http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=372/2011&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>. ISSN 1211-1244.
9. ČESKO. Zákon č. 390/2012 ze dne 6. září 2012, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2012, částka 144, s. 4986-4990. Dostupné také z WWW:< http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=390/2012&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>. ISSN 1211-1244.
10. ČESKO. Usnesení poslanecké sněmovny č. 391/2012 ze dne 7. listopadu 2012. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2012, částka 144, s. 4991. Dostupné také z WWW:< http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=390/2012&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>. ISSN 1211-1244.

Interní předpisy a zdroje Policie České republiky

1. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 30 ze dne 21. dubna 2009 o plnění úkolů v trestním řízení.
2. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 135 ze dne 22. října 2010 o pátrání.

Elektronické zdroje

1. *Bezplatná právní poradna* [online]. 2009 [cit. 2012-10-27]. Dostupné z WWW:<<http://www.bezplatnapravni poradna.cz/online-zdarma/component/content/article/703-nejcastejsi-otazky-o-vyzivnem-alimentech.html>>.
2. *Parlament České republiky, poslanecká sněmovna, Sněmovní tisk 410/0, vládní návrh na vydání zákona, trestní zákoník*, [online]. © 1995-2012 [cit. 2012-10-27]. s. 259. Dostupné také z WWW:<<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=5&ct=410&ct1=0#prilohy>>.
3. *Václav Klaus* [online]. © 2010 [cit. 2012-10-29]. Dostupné z WWW:<<http://klaus.cz/clanky/3186>>.

Ostatní zdroje

1. VANĚK, V. Policie ČR, Oddělení kriminálních analýz Karlovarského krajského ředitelství, 13. 11. 2012.
2. STARÁ, L. Okresní státní zastupitelství Cheb, 1. 11. 2012.
3. SVOBODA, M. Okresní státní zastupitelství Cheb, 12. 11. 2012.
4. KNOPOVÁ, V. Okresní státní zastupitelství Cheb, 5. 11. 2012.

Přílohy

- I. Počet prověřovaných přečinů zanedbání povinné výživy dle § 196 tr. z.
- II. Záznam o zahájení úkonů trestního řízení
- III. Záznam o sdělení podezření podle § 179b odst. 3 trestního řádu
- IV. Zpráva o výsledku zkráceného přípravného řízení
- V. Návrh na potrestání

Počet prověřovaných přečinů zanedbání povinné výživy dle § 196 tr. zákoníku
Krajské ředitelství Karlovarského kraje
Územní odbor Cheb

obvodní oddělení za rok :	2007	2008	2009	2010	2011	průměr za rok
Aš	28	33	44	65	58	45,6
Františkovy Lázně	13	11	16	21	20	16,2
Mariánské Lázně	23	27	24	35	49	31,6
Cheb - venkov	16	7	11	20	9	12,6
Cheb - město	36	42	46	70	70	52,8
Plesná	13	6	11	16	14	12
ÚO celkem	129	126	152	227	220	170,8

ÚO celkem za r. 2007-2011

854

Územní odbor Sokolov

obvodní oddělení:	2007	2008	2009	2010	2011	průměr za rok
Habartov	16	12	24	20	26	19,6
Horní Slavkov	22	20	23	27	23	23
Chodov	49	47	40	63	66	53
Kraslice	31	13	19	21	28	22,4
Kynšperk	6	12	8	11	10	9,4
Loket	5	6	15	16	13	11
Rotava	9	12	9	6	17	10,6
Sokolov - město	51	45	50	63	58	53,4
Sokolov - venkov	15	7	8	13	16	11,8
ÚO celkem	204	174	196	240	257	214,2

ÚO celkem za r. 2007-2011

1071

Územní odbor Karlovy Vary

obvodní oddělení:	2007	2008	2009	2010	2011	průměr za rok
Bečov	0	3	5	8	9	5
Bochov	0	3	6	13	7	5,8
Jáchymov	4	11	9	10	9	8,6
Karlovy Vary - město	25	26	46	36	71	40,8
Karlovy Vary - Rybáře	29	38	23	62	55	41,4
Nejdek	10	12	9	17	11	11,8
Nová Role	2	4	5	5	10	5,2
Ostrov	35	38	40	53	58	44,8
Pernink	0	2	6	5	8	4,2
Teplá	8	10	12	20	8	11,6
Toužim	5	5	12	9	8	7,8
Žlutice	5	7	6	14	9	8,2
ÚO celkem	123	159	179	252	263	195,2

ÚO celkem za r. 2007-2011

976

KŘ celkem za r. 2007-2011

2901

⁶⁰ Vlastní sestavení, data čerpána z informačního systému Policie ČR, Evidence trestního řízení.

Příloha č. II: Záznam o zahájení úkonů trestního řízení

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY
Krajské ředitelství policie Karlovarského kraje
Obvodní oddělení Plesná
5. května 219, 351 35 Plesná

Č. j. KRPK- /TČ-2012-190217

Plesná 3. ledna 2012
Počet stran: 1

Záznam o zahájení úkonů trestního řízení

Podle § 158 odstavec 3 trestního řádu byly dne **03.01.2012** na základě oznámení od Mgr. nar. zahájeny úkony trestního řízení ve věci **ZANEDBÁNÍ POVINNÉ VÝŽIVY**, neboť na podkladě zjištěných skutečností je dostatečně odůvodněn závěr, že v době od 01.04.2009 do současné doby mohl být (kým):

(roz.),
nar. , vdaná, doklad: , trvale bytem ,

spáchán v obci a na jiných místech, kde se zdržovala
přečin **zanedbání povinné výživy podle §196 odst. 1 trestního zákoníku**
tím, že

nepřispívá na úhradu péče jejího dítěte nar.
v , trv. bytem , u kterého je rozsudkem
Okresního soudu v 18 P /2006-140 ze dne 6.11.2008 v právní moci dne
12.12.2008 nařízena ústavní výchova a dítě je umístěné v Dětském domově . Matce
dítěte byla rozhodnutím ředitele Dětského domova
v Č.j. /09 SŘ. /2 ze dne 15.4.2009 v právní moci dne 15.5.2009 stanovena
povinnost přispívat na úhradu péče, poskytované dítěti , částkou ve
výši 691,-- Kč a to dnem 1.4.2009. Toto rozhodnutí si matka převzala do vlastních rukou dne
27.4.2009. Matka svou povinnost neplnila a neplní vůbec, od 1.4.2009 do současné doby
dluží DĚTSKÉMU DOMOVU částku ve výši 22624,-- Kč. Matka syna
nenavštěvuje, dárky mu nekupuje, nejeví o syna zájem.

mjr. Milan Sýkora
vrchní inspektor
354596555
fax 354596758

za policejní orgán:
mpor. Bc.
vedoucí oddělení

Příloha č. III: Záznam o sdělení podezření

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY
Krajské ředitelství policie Karlovarského kraje
Obvodní oddělení Plesná
5. května 219, 351 35 Plesná

Č. j. KRPK- /TČ-2012-190217

Plesná 6. dubna 2012
Počet listů: 2

Záznam o sdělení podezření

Podle § 179b odst. 3 trestního řádu sděluji podezření osobě

nar. v trv. bytem

z přečinu

Zanedbání povinné výživy podle § 196 odst. 1 trestního zákoníku,

neboť na základě zjištěných skutečností je dostatečně odůvodněn závěr, že

1. v a na dalších místech, kde se zdržovala, v době od 1.4.2009 do současné doby neplní svoji vyživovací povinnost uvedenou v § 85 a násl. z.č. 94/1963 Sb. o rodině a nepříspěvá na úhradu péče jejího dítěte

v trv. bytem u kterého je rozsudkem Okresního soudu v Chebu 18 P /2006-140 ze dne 6.11.2008 v právní moci dne 12.12.2008 nařízena ústavní výchova a dítě je umístěné v Dětském domově v . Matce dítěte dříve byla rozhodnutím ředitele Dětského domova v Č.j. /09 SŘ- /2 ze dne 15.4.2009 v právní moci dne 15.5.2009 stanovena povinnost přispívat na úhradu péče, poskytované dítěti částkou ve výši 691,- Kč a to dnem 1.4.2009. Toto rozhodnutí si matka převzala do vlastních rukou dne 27.4.2009. Matka svou povinnost neplnila a neplní vůbec, od 1.4.2009 do současné doby dluží DĚTSKÉMU DOMOVU částku ve výši 24697,- Kč. Matka syna nenavštěvuje, dárky mu nekupuje, nejeví o syna zájem.

2. V době od 21.9.2005 do současné doby, vyjma částek 250,- Kč zaplacené v říjnu 2005, 250,- Kč v listopadu 2005 a 500,- Kč zaplacené v lednu 2006 neplní svoji vyživovací povinnost přispívat na výživu své dcery nar. trv. bytem , která byla na základě rozsudku Okresního soudu v č.j. 18 P /2004 ze dne 22.7.2004 v právní moci 6.10.2004 svěřena do pěstounské péče a matce byla stanovena rozsudkem Okresního soudu v č.j. 18P /2004-76 ze dne 24.5.2005 v právní moci dne 21.9.2005 povinnost přispívat na výživu dcery částkou ve výši 200,- Kč měsíčně k rukám Úřadu práce ČR, kontaktní pracoviště Cheb. V uvedeném období bylo srážkami nařízenými usnesením Okresního soudu v č.j. 13 E /2007-4 ze dne 24.9.2007 v právní moci dne 17.10.2007 exekučně sraženo z dávek státní sociální podpory- rodičovského příspěvku vypláceného Úřadem práce ČR celkem 7568,- Kč a za uvedené období tak dluží částku ve výši 2400,- Kč.

3. V době od 1.9.2010 do současné doby neplní svoji vyživovací povinnost na své děti nar. a nar.

kteřé byly rozsudkem Okresního soudu v č.j. 19P /2009-163 ze dne 23.7.2010 v právní moci dne 1.9.2010 svěřeny do pěstounské péče a matce byla stanovena povinnost přispívat na výživu každého z nezletilých za období od června 2008 a následující částkou ve

2. strana

záznamu o sdělení podezření dle §179b odst.3

výši 595,- Kč měsíčně, od srpna 2010 k rukám Úřadu práce ČR v . Za období od srpna 2010 do 31.5.2011 dluží k rukám Úřadu práce ČR, kontaktní pracoviště v částku ve výši 10.115,- Kč na každé z dětí, celkem 20230,- Kč a za období od 1.6.2011 do současné doby částku ve výši 5950,- Kč za každé z dětí, celkem 11900,- Kč k rukám Úřadu práce ČR, krajská pobočka v

V době, kdy neplnila svoji vyživovací povinnost byla ve 4 případech sankčně vyřazena z evidence uchazečů o zaměstnání, v době od 1.2.2011 do 28.2.2011 byla zaměstnána ve společnosti s r.o., v období od 7.4.2011 do 10.6.2011 ve společnosti . Na výživu a péči svých dětí nepřispívala ani jiným způsobem, nebo nižšími částkami, než byly stanoveny s ohledem na svoje možnosti a schopnosti.

pprap. Milan Sýkora
vrchní inspektor

Záznam o sdělení podezření převzal:

Dne 6.4.2012 v 09.40 hod.

Příloha č. IV: Zpráva o výsledku zkráceného přípravného řízení

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY
Krajské ředitelství policie Karlovarského kraje
Obvodní oddělení Plesná
5. května 219, 351 35 Plesná

Č. j.KRPK- 116/TČ-2012-190217

Plesná 11. května 2012
Počet listů: 2

Okresní státní zastupitelství v Chebu
Lidická 2
350 96 CHEB

3 ZK /2012

Zpráva o výsledku zkráceného přípravného řízení

Podle § 179c odstavec 1 trestního řádu předkládám zprávu o výsledku zkráceného přípravného řízení proti podezřelé

nar. v , trv. bytem

z přečinu

zanedbání povinné výživy podle § 196 odst. 1 tr. zákoníku

kterého se dopustila tím, že

1. v a na dalších místech, kde se zdržovala, v době od 1.4.2009 do současné doby neplní svoji vyživovací povinnost uvedenou v § 85 a násl. z.č. 94/1963 Sb. o rodině a nepříspěvá na úhradu péče jejího dítěte

nar. v , trv. bytem , u kterého je rozsudkem Okresního soudu v 18 P /2006-140 ze dne 6.11.2008 v právní moci dne 12.12.2008 nařízena ústavní výchova a dítě je umístěné v Dětském domově v . Matce dítěte , dříve byla rozhodnutím ředitele Dětského domova v Č.j. /09 SR- /2 ze dne 15.4.2009 v právní moci dne 15.5.2009 stanovena povinnost přispívat na úhradu péče, poskytované dítěti částkou ve výši 691,- Kč a to dnem 1.4.2009. Toto rozhodnutí si matka převzala do vlastních rukou dne 27.4.2009. Matka svou povinnost neplní a neplní vůbec, od 1.4.2009 do současné doby dluží DĚTSKÉMU DOMOVU částku ve výši 24697,- Kč. Matka syna nenavštěvuje, dárky mu nekupuje, nejeví o syna zájem.

2. V době od 21.9.2005 do současné doby, vyjma částek 250,- Kč zaplacené v říjnu 2005, 250,- Kč v listopadu 2005 a 500,- Kč zaplacené v lednu 2006 neplní svoji vyživovací povinnost přispívat na výživu své dcery nar. , trv. bytem

která byla na základě rozsudku Okresního soudu v Č.j. 18 P /2004 ze dne 22.7.2004 v právní moci 6.10.2004 svěřena do pěstounské péče rodičů a matce byla stanovena rozsudkem Okresního soudu v Č.j. 18 P /2004-76 ze dne 24.5.2005 v právní moci dne 21.9.2005 povinnost přispívat na výživu dcery částkou ve výši 200,- Kč měsíčně k rukám Úřadu práce ČR, kontaktní pracoviště . V uvedeném období bylo srážkami nařízenými usnesením Okresního soudu v Č.j. 13 E /2007-4 ze dne 24.9.2007 v právní moci dne 17.10.2007 exekučně sraženo z dávek státní sociální

podpory- rodičovského příspěvku vypláceného Úřadem práce ČR celkem 7568,- Kč a za uvedené období tak dluží částku ve výši 9400,- Kč.

3. V době od 1.9.2010 do 20.2.2012 neplnila svoji vyživovací povinnost na své děti

, nar. , které byly rozsudkem Okresního soudu v , č.j. 19P /2009-163 ze dne 23.7.2010 v právní moci dne 1.9.2010 obě svěřeny do pěstounské péče manželů

a a matce byla stanovena povinnost přispívat na výživu každého z nezletilých za období od června 2008 a následující částkou ve výši 595,- Kč měsíčně, od srpna 2010 k rukám Úřadu práce ČR v . Za období od srpna 2010 do 31.5.2011 dluží k rukám Úřadu práce ČR, kontaktní pracoviště v částku ve výši 10.115,- Kč na každé z dětí, celkem 20230,- Kč a za období od 1.6.2011 do současné doby částku ve výši 5950,- Kč za každé z dětí, celkem 11900,- Kč k rukám Úřadu práce ČR, krajská pobočka v . Usnesením Okresního soudu v 23 Nc /2012-6 ze dne 20.2.2012 byly tyto děti předány do péče Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc , kde matce povinnost hradit příspěvek za pobyt a péči dosud nebyla stanovena.

V době, kdy neplnila svoji vyživovací povinnost byla ve 4 případech sankčně vyřazena z evidence uchazečů o zaměstnání, v době od 1.2.2011 do 28.2.2011 byla zaměstnána ve společnosti s r.o., v období od 7.4.2011 do 10.6.2011 ve společnosti . Na výživu a péči svých dětí nepřispívala ani jiným způsobem, nebo nižšími částkami, než byly stanoveny s ohledem na svoje možnosti a schopnosti.

Podezření odůvodňují tyto důkazy:

1. protokol o výsledku podezřelé zadákové
2. úřední záznam o podaném vysvětlení ředitelky DD I
3. rozhodnutí ředitele Dětského domova , Č.j. /09 SR- /2
4. rozsudek Okresního soudu v /2004-76 ze dne 24.5.2005
5. rozsudek Okresního soudu v /2009-163 ze dne 23.7.2010
6. zprávy Úřadu práce ČR, zaměstnavatelů.

nprap. Milan Sýkora
vrchní inspektor
354596555
fax 354596758

za policejní orgán:
npor. Bc.
vedoucí oddělení

Okresnímu soudu

v Chebu

OKRESNÍ SOUD V CHEBU	
Došlo: 16-05-2012	Právní
časť 1/16-16	Klíček
krát	podpis

Návrh na potrestání

Státní zástupce Okresního státního zastupitelství v Chebu podává dle § 179c odst. 2 písm. a) trestního řádu návrh na potrestání podezřelé

roz. _____ v okr. Cheb, trvale bytem /
okr. Cheb, bez pracovního poměru,

že

- 1) v době od 1. dubna 2009 do současné doby v okr. Cheb, a na dalších místech, kde se postupně zdržovala, si řádně neplní svou zákonnou vyživovací povinnost na svého nezletilého syna _____ u něhož byla rozsudkem Okresního soudu v _____ ze dne 6.11.2008, pod č.j. 18 P /2006-140, který nabyl právní moci dne 12.12.2008, nařízena ústavní výchova, tak, jak jí ukládá § 85 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů, a která jí byla specifikována rozhodnutím ředitele Dětského domova _____ pod č.j. /09 SR- /2 ze dne 15.4.2009, které nabylo právní moci dne 15.5.2009, ve výši 691,- Kč,
- 2) v době od 21. září 2005 do současné doby v okr. Cheb, a na dalších místech, kde se postupně zdržovala, si vyjma částek 250,- Kč zaplacených v měsících říjnu a listopadu 2005 a částky 500,- Kč zaplacené v lednu 2006, řádně neplní svou zákonnou vyživovací povinnost na svojí nezletilou dceru _____ která byla na základě rozsudku Okresního soudu v _____ ze dne 22.7.2004 pod č.j. 18 P /2004-35, který nabyl právní moci dne 6.10.2004, svěřena do něstounské péče manželů _____ a _____ tak, jak jí ukládá § 85 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů, a která jí byla

specifikována rozsudkem Okresního soudu v _____ ze dne 24.5.2005 pod č.j. 18 P /2004-76, který nabyl právní moci dne 21.9.2005, ve výši 200,- Kč měsíčně k rukám Úřadu práce ČR, kontaktní pracoviště _____

- 3) v době od 1. září 2010 do 20. února 2012 v _____ okr. Cheb, a na dalších místech, kde se postupně zdržovala, si řádně neplní svou zákonnou vyživovací povinnost na svoje nezletilé děti, a to svna _____ a dceru _____

_____ které byly rozsudkem Okresního soudu v _____ ze dne 23.7.2010 pod č.j. 19 P /2009-163 17PaNc /2010, který nabyl právní moci dne 1.9.2010, svěřeny do pěstounské péče manželů _____

a _____ tak, jak jí ukládá § 85 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů, a která jí byla specifikována výše uvedeným rozsudkem Okresního soudu v _____ ze dne 23.7.2010 pod č.j. 19 P /2009-163 17PaNc /2010, který nabyl právní moci dne 1.9.2010, ve výši 595,- Kč měsíčně na každé z dětí, k rukám Úřadu práce ČR, kontaktní pracoviště _____ a od 1.6.2011 k rukám Úřadu práce ČR, krajská pobočka v _____, přičemž usnesením Okresního soudu v _____ ze dne 20.2.2012 pod č.j. 23 Nc /2012-6, byly nezletilé děti _____ předány do péče zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc _____ se sídlem _____

a tohoto jednání se dopouštěla přesto, že o své zákonné vyživovací povinnosti ke svým nezletilým dětem věděla, do současné doby si jí téměř beze zbytku vůbec neplnila, zejména v době, kdy byla zaměstnána, a to ani v minimální výši, jenž by svědčila o její snaze, dostát své povinnosti,

t e d y

ad 1) až 3)

úmyslně neplnila svou zákonnou povinnost vyživovat jiného po dobu delší než čtyři měsíce,

č í m ž s p á c h a l a

ad 1) až 3)

tří přečiny zanedbání povinné výživy podle § 196 odst. 1 trestního zákoníku.

Navrhují u hlavního líčení:

- 1) jako svědky slyšet Mgr. _____ gen. na č.l. 11,
- 2) dle § 213 odst. 1 tr. řádu předložit stranám k nahlédnutí kopii poštovní poukázky na č.l. 10, přehled placení výživného na č.l. 16-17, rozsudek OS _____ č.j. 18 P /2006-140 na č.l. 18-20, rozhodnutí ředitele DD _____ na č.l. 21, kopii doručanky na č.l. 22, oznámení DD _____ na č.l. 23, doručenku na č.l. 24, sdělení dluhu DD _____ na č.l. 25, kopii doručanky na č.l. 26, zprávy ÚP _____ na č.l. 27, 28, přehled placení výživného na č.l. 30-31, rozsudek OS _____ č.j. 18 P /2004-76 na č.l. 32, usnesení OS _____ na č.l. 33, 34, zprávu ÚP _____ na č.l. 35, přehled placení výživného na č.l. 36-37, zprávy ÚP _____ na č.l. 38-40, 41-43, rozsudek OS _____ č.j. 18 P /2004-35 na č.l. 49,

rozsudek OS č.j. 19 P /2009-163 17PaNc /2010 na č.l. 52-55, rozsudek KS
Plzeň č.j. 12 Co /2010-218 na č.l. 56-57, zprávu DD na č.l. 58-59, usnesení
OS na č.l. 60, usnesení OS na č.l. 61, 62, rodné listy dětí na č.l. 67-70,
zprávu KDD na č.l. 71, zprávu MěÚ na č.l. 72-73, návrh MěÚ
na č.l. 76-77, usnesení OS na č.l. 78, opis RT na č.l. 86, zprávu z místa bydliště
na č.l. 87, zprávu OSSZ Cheb na č.l. 88, zprávu ÚP na č.l. 89, 93-95, 96-101,
102-103, 104-108, zprávu ÚP na č.l. 90-92, přehled exekučních srážek
na č.l. 109-110, zprávy ÚP o vyplacených dávkách na č.l. 111-113, 114-118, zprávu
MěÚ na č.l. 119, zprávu z katastru nemovitosti na č.l. 121, zprávu MěÚ
na č.l. 122, zprávy zaměstnavatelů na č.l. 123, 124-125, 126, zprávu OS o výkonu
rozhodnutí pro výživné na č.l. 127-131, podklady OS k nařízení výkonu rozhodnutí
na č.l. 132-136, rozsudek OS č.j. 19 P /2009-287 19PaNc /2011
na č.l. 142-143, žádost o snížení výživného na č.l. 144.

V Chebu dne 16. května 2012

Státní zástupce OSZ v Chebu:

Mgr. **v.r.**

Příloha: spis Policie ČR, Krajského ředitelství policie Karlovarského kraje, Obvodního
oddělení Plesná č.j. KRPK- /TČ-2012-190217

Za správnost vyhotovení: Lávičková